

**PIERRE MÉNAT:
„CARTEA MEA
NU SE ADRESEAZĂ
NUMAI UNEI ELITE
FRANCOFONE,
I-AR PUTEA
INTERESA ȘI PE
MULȚI ROMÂNI”**



NU MĂ CENZUREAZĂ-MĂ

Fac parte dintre cei care au păreri despre filmul câștigător al Ursului de Aur fără să-l fi văzut. Ba chiar am o părere despre părerea lui Dan Negru. **PAGINA 13**



ÎNTOARCEREA CENZURII ÎN ANUL I DW (DUPĂ WEINSTEIN)

Lumea culturii este confruntată cu o provocare redutabilă: apariția a noi forme de cenzură venite din partea unor grupuri de presiune, asociații sau colective *ad-hoc*. Pentru moment, în majoritatea cazurilor, autoritățile au dat dovadă de curaj, dar până când? **PAGINA 14**

PAGINILE 2-3

PRIMUL MAGAZIN CULTURAL DIN ROMÂNIA // APARE SÂMBĂTA // WWW.SUPLIMENTULDECULTURA.RO

Suplimentul DE CULTURĂ

ANUL XIV ▶ NR. 597 ▶ 3 – 9 MARTIE 2018 ▶ REALIZAT DE EDITURA POLIROM ȘI ZIARUL DE IAȘI

**FESTIVALUL INTERNAȚIONAL
DE FILM DE LA BERLIN**

URSUL ROMÂNESC A DAT SARE ȘI PIPER UNEI EDITIONI PLICTICOASE

PAGINILE 8-10



PIERRE MÉNAT, FOST AMBASADOR AL FRANȚEI LA BUCUREȘTI:

„Cartea mea nu se adresează numai unei elite francofone, i-ar putea interesa și pe mulți români”

Și dacă rostul nostru pe pământ n-ar fi decât cel al unei așteptări fără sfârșit? Acesta este, în orice caz, mesajul pe care ni-l transmite în romanul *Attendre encore* (*Așteptări*, în viitoarea versiune românească) scriitorul și diplomatul Pierre Ménat, fost ambasador al Franței în România între 1997 și 2002. Narațiunea care dă formă literară acestei

experiențe existențiale îmbină în mod magistral genul romanului polițist cu cel al reflecției filosofice impregnat de o vădită deschidere spre onirism. Să nu uităm că lumea din care se inspiră autorul, mai ales cea a culoarelor și-nuoașelor ale diplomației, se pretează cu ușurință la intrigile romanului de spionaj.



A plasa acțiunea în România post-comunistă, în perioada tulbură a jocurilor pentru putere, este pentru scriitorul francez o ocazie dintre cele mai oportune. Care au fost sursele sale de inspirație și cum a perceput în timpul șederii sale la București schimbările politice românești, ce motivații a avut în demersul său de scriitor și ce sens a dorit să dea ficțiunii sale – sunt întrebări la care l-am invitat să ne răspundă, mai ales că publicarea cărții sale în limba română este pe drumul cel bun.

**INTERVIU REALIZAT DE
DAN BURCEA**

După un roman inspirat de revoluția tunisiană, publicat în 2015, v-ați hotărât să abordați în romanul *Attendre encore* (2017) un subiect legat de perioada post-comunistă din România. Există în ambele cazuri o legătură intrinsecă între experiența dumneavoastră de diplomat și cea de scriitor?

Prima mea carte nu este un roman, ci o mărturie despre experiența mea de ambasador în Tunisia între 2009 și 2011. *Attendre encore* este însă un roman a cărui acțiune principală se petrece în România post-ceaușistă. Precizez că am deținut funcția de ambasador al Franței la București între 1997 și 2002. În ambele cazuri, experiența mea de scriitor are într-adevăr o legătură directă cu cea de diplomat.

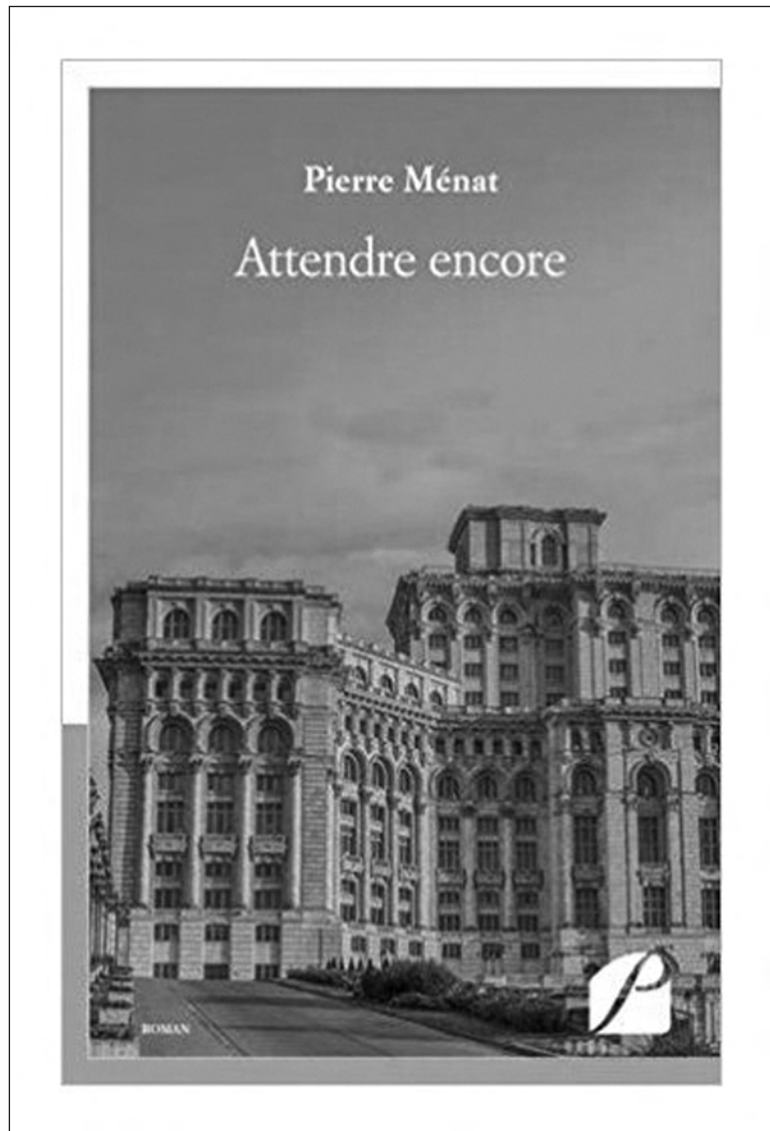
Să înțeleg că realitatea românească a fost pentru dumneavoastră

un teren propice pentru a scrie un roman?

România mi-a părut întotdeauna ca fiind o sursă de inspirație literară și artistică. Cu mult înainte de sosirea mea la București, făcusem deja cunoștință în timpul studiilor mele cu unul din marii autori români, Eugen Ionesco. Am interpretat chiar un rol în *Cântăreața cheală* într-o trupă de teatru de amatori, pe când aveam 16 ani. Eugen Ionesco a dus pe culmi foarte înalte tema absurdului, într-un dialog fictiv – căci nu știu dacă s-au întâlnit vreodată – cu Albert Camus. Primul descrie absurdul în dimensiunea sa ironică, al doilea, sub unghiul filosofic în *Mitul lui Sisif*. Istoria românească este ea însăși un roman cu bătălii cavalești, cum ar fi cele din Bucovina. Scurta istorie a monarhiei românești constituie la rândul său o frumoasă epopee, dacă privesc îndeaproape destinul regelui Carol al II-lea.

Profit de această ocazie pentru a saluta memoria fiului său, Maiestatea Sa Regele Mihai I, pe care am avut onoarea să-l cunosc și care s-a stins din viață nu demult. Ce viață extraordinară a avut acest monarh care a domnit la vârsta de patru ani, apoi la nouăsprezece ani în împrejurări dramatice care l-au obligat să devină mai târziu pilot de avion! Degaja o mare prestață, o profundă umanitate.

Vorbind la modul general, putem spune că românii pot fi considerați drept modele de personaje de roman prin felul în care se aprind pentru o cauză măreață, plini de inimă și de pasiune, uneori negativă, de altfel.



Revenind la romanul dumneavoastră, permiteți-mi două întrebări. A existat un factor inițial care să vă inspire în alegerea intrigii acestuia? Care a fost în linii mari realitatea istorică din care se hrănește narațiunea dumneavoastră?

A existat la un moment dat un fapt divers, o legătură între un ambasador francofon și o jurnalistă. Comparația se oprește însă aici, intenția mea nefiind de a relua acest fapt care la vremea aceea era cunoscut de publicul larg. De altfel, ambasadorul în chestiune părăsise deja România în momentul în care eu am sosit la București. În ce privește cadrul istoric, acțiunea se petrece la opt ani după căderea lui Ceaușescu, în plină perioadă de tranziție. Poporul român își căpătase libertatea și democrația, fără să profite însă pe deplin de ele, din cauza faptului că economia mergea prost, iar inegalitățile erau și mai adânci decât înainte. Mulți responsabili din fostul regim erau încă în funcții, atât în cele publice, cât și în cele private. Această situație era specifică nu numai României, ci și celorlalte țări din fostul bloc comunist. Cu excepția Germaniei de Est, care se integrase total cu

RFG; acolo a existat o altă decepție cauzată de faptul că „Ossies” (esticii, n.trad.) erau în mare măsură ținuți la distanță când era vorba să ocupe posturi de răspundere.

La începutul misiunii mele în România, în discuțiile cu studenții, de pildă, mulți dintre ei erau convinși că progresul, prosperitatea, Europa le erau inaccesibile, că România va fi exclusă de la toate acestea. În 2002, când am plecat, spiritele era mult mai deschise. Speranța încolțise pentru mulți dintre ei. De atunci, România

„Românii pot fi considerați drept modele de personaje de roman prin felul în care se aprind pentru o cauză măreață, plini de inimă și de pasiune, uneori negativă.”

progresează fără încetare, în conformitate cu eternul său geniu dual, făcut din satisfacții și decepții.

Vă propun să abordăm problematica intrigii romanului dumneavoastră, întrebându-vă cine sunt Luigi di Scossa și Magda Rădescu, personajele sale principale.

Magda Rădescu este o tânără ziaristă care lucrează la hebdomadarul „Săptămâna”. Într-o bună zi, ea este contactată de directorul serviciilor secrete Dobrescu. Acesta îi cere să se apropie de Luigi di Scossa, ambasadorul Luxemburgului la București, și să-l seducă. De ce tocmai el? Scossa fusese înainte secretar general al unei federații bancare care ar putea să acorde o cauțiune destinată unui fond de investiții. Nu intru în amănunte despre acest fond, întrebarea dumneavoastră se referă aici la legătura dintre Magda și Luigi. La început, acesta refuză să cedeze în fața avansurilor jurnalistei. Ea îi scrie însă o scrisoare, declarându-i că este îndrăgostită de el. De data aceasta, Luigi acceptă întâlnirea cu ea, căzând în plasa jocului în care se împletesc iubirea, iluzia și reciprocitatea sentimentelor. Intervine însă un eveniment pe care Magda nu-l prevăzuse: prima

relație sexuală cu Luigi îi oferă o plăcere de o intensitate nemaîntâlnită, comparabilă cu cea trăită în mai multe rânduri într-un vis ce se repetă noapte de noapte în ultima vreme. Luigi este indus astfel în eroare. Este sigur că insistența ziaristei și plăcerea pe care o resimte ea în relația lor sunt semne sigure de iubire, ceea ce-l face să se arunce orbește în această aventură. Este o relație plină de pasiune care îi va conduce pe amândoi pe un drum complex și tragic, plin de furtuni neașteptate.

Dobrescu, dar și celelalte personaje politice, trăiesc într-o duplicitate hrănită de manipulare și de comploturi la nivelul statului. Este o atitudine aproape normală, în această perioadă de începuturi democratice.

Da, aveți dreptate. Nu trebuie însă să pierdeți din vedere fraza lui Bernard de Fontenelle, care a trăit până la venerabila vârstă de o sută de ani (1656-1756): „În teatru, totul este fals, verosimilul luând locul veridicului”. Putem aplica această maximă părții la care vă referiți din romanul meu. Acest tip de manipulare, această utilizare a sferei publice în scopuri infame putea să pară normale în acele vremuri. În cazul de față, totul a fost inventat de mine.

Maxima lui Bernard de Fontenelle se poate aplica și în zilele noastre, realul întrecând în multe cazuri imaginarul. Continuați să urmăriți situația din România și, dacă da, cum vi se pare ea în zilele noastre?

Da, desigur, continui să urmăresc situația din România. Merg deseori la București. România din 2018 nu mai are aproape nimic în comun cu cea din 1998. Ea este, de 11 ani, membră a Uniunii Europene și va deține, de altfel, rolul de președinte

al Consiliului în 2019. Țara are o creștere economică puternică și și-a dezvoltat infrastructurile. Nivelul de viață a crescut considerabil. Desigur, nu toți românii beneficiază în mod egal de aceste progrese. Luptele politice sunt intense. Uneori, deci, toate acestea oferă în exterior o impresie de dezordine.

Vă spun toate acestea într-un respect deplin față de funcția succesoarei mele, doamna Michèle Ramis, care a preluat nu demult funcția de ambasadoare a Franței la București. Sunt convins că își va reuși pe deplin misiunea în acest post ale cărui dificultăți le cunosc din proprie experiență. Dețin recordul funcției de ambasador al Franței în România, care nu mai fusese egalat din 1928 încoace. Este singurul merit pe care-l revendic.

Cât privește viitorul României, am fost optimist acum 20 de ani, și mai sunt încă și astăzi. Cu condiția ca românii să-și stăpânească un pic pulsuniile democratice în favoarea unei mai mari stabilități.

Aveți intenția de a traduce și publica romanul dumneavoastră în România?

Da, doresc să-l public. Lucrurile avansează, chiar dacă nu am ajuns la o soluție definitivă. Dacă ar fi să transmit un mesaj cititorilor români, acesta ar fi simplu: cartea mea nu se adresează numai unei elite francofone, ea i-ar putea interesa, cred, pe mulți români. Din nefericire, limba franceză a pierdut mult teren și nu sunt, prin urmare, sigur că tinerii români ar putea-o citi în original. De unde necesitatea traducerii și publicării ei, lucru pe care mi-l doresc foarte mult. **SDC**

Pierre Ménat, Attendre encore, Éditions du Panthéon, 2017



Ce au mai pățit românii

Recoltă frumoase de harfe și în această săptămână.

O româncă a fost uitată de soțul ei într-o parcare din Ungaria. Ea a rămas cuminte locului, neavând asupra sa acte, telefon mobil sau valută. Bărbatul a condus trei sute de kilometri fără să realizeze că femeia nu se mai află în mașină. Nu suntem în măsură să vă spunem dacă bărbatul a supraviețuit revederii din parcare.

La Brăila, doi cetățeni cerșesc după metoda *Mortul*. Metoda *Mortul* e așa: într-o roabă a fost așezat un bărbat acoperit cu un cearceaf. Lângă el, pe la răscruci, stau doi cetățeni care cer un mic ajutor pentru a-l duce pe bărbatul din roabă la groapă.

Între timp, la Târgoviște, dacă nu știți, bulgarii din localitate au făcut pregătirile necesare pentru a sărbători o nouă ediție a Paștelui Cailor (care marchează începutul noului sezon de munci agricole). Paștele Cailor este o dată foarte importantă pentru bulgari. Cu această ocazie, bulgarul și calul său merg la Biserică pentru a lua binecuvântare ca să fie sănătoși tot anul. Ce să mai zicem? Sănătate, cai, sănătate, bulgari!

Necazuri pentru un primar și un viceprimar de pe raza județului Bistrița-Năsăud. Speriați că ar putea păți ceva de la computerele din birou (uneltele diavolului), aceștia și-au acordat spor de radiații. Din păcate pentru cei doi, Curtea de Conturi i-a luat la rost,

iar ei s-au văzut nevoiți să renunțe la infamul spor.

Gest urât al unei femei din Bârlad, județul Vaslui. Aceasta și-a declarat bărbatul mort pentru a se putea ea recăsători după pofta inimii zburdalnice. Bârlădeanul a fost în ultimele două decenii la muncă, în Turcia. Pentru că în tot acest timp n-a avut viză, l-au prins turcii și acum l-au trimis îndărăt acasă. Constatând că este declarat cum este, bârlădeanul s-a confesat reporterilor TV: *Sunt om declarat decedat care totuși trăiesc.*

S-a dat sentința în cazul hoțului de ciocolată! Hoțul de ciocolată opera în județul Vaslui furând numai marfă de calitate. El o vindea mai departe doritorilor de ciocolată furată de calitate, cu banii astfel

procurați cumpărându-și droguri. Hoțul de ciocolată a fost condamnat la doi ani de executare, dar cu suspendare (ca Liviu Dragnea).

Un tânăr din Vaslui a plecat și el în Italia, cum se pleacă, pentru a-și face un rost în viață. Din păcate, pe când se afla la Milano, a fost confundat cu un hoț de către paznicul unui depozit. Paznicul l-au bătut atât de rău, încât tânărul a ajuns la spital și și-a pierdut memoria. Să vă fie rușine, paznici: dați, așa, în om, fără să vă uitați bine la el? Rușine să vă fie!

Buzoienii ne-au făcut din nou cinste, punându-ne pe harta lumii! Mai mulți avocați belgieni aflați într-un frumos schimb de experiență (la Buzău, da) au fost întâmpinați cum se cuvine în



ANDREI CRĂCIUN

CULEGĂTORUL DE HARFE

orașul care ne-a dat-o pe Elena Udrea. Ei au fost primiți cu cârnați de Pleșcoi și sarmale de către colegii lor din Baroul Buzău.

Gigi Becali, patronul echipei de fotbal FCSB, a cumpărat un portar de la Chiajna. La achiziția lui Bălgrădean (supranumit Pufi), latifundiarul a arătat mecanismul care a stat în spatele cumpărării: și-a amintit că în trecut îl numea pe portar „mămuță” și râdea de el. Latifundiarul a ținut să mai precizeze că atunci când faci un portar mămuță, de fapt, îl onorezi. Bălgrădean, însă, n-a ținut să spună nimic. **SDC**

Jurnal din vremea frigului

În Generală, pentru mine și prietenii mei nu era niciodată suficient de frig, destul viscol, mă rog, nu aveam îndeajuns de multe dezastre naturale. În iernile ca acum, te trezeai la șapte dimineața, auzai la radio că-s minus douăzeci de grade afară și exclamai nemulțumit:

— Țsta-i frig?!

Niciodată nu știai dacă e suficient. Dar în sinea ta te bucurai, orișicât. De la minus douăzeci de grade în jos sau de la un metru zăpadă în sus, începeai să capeți speranță. Părinții nu voiau să te lase la școală, că „sigur s-a închis pe nenocirea asta de vreme!”, dar tu fugeai și pe ascuns, la o adică. Prin frig, prin viscol, prin mormane de zăpadă. Ca să fii martor la miracol. Nu că s-a închis școala, ci că nu au venit profesorii.

Mai bine de trei sferturi dintre ei erau navetiști de la Iași. Și uneori, în caz de potop, nu mai puteau ajunge la ore. Și-atunci era musai să nu lipsești, pentru că îți puteai ierta orice, numai că ai ratat să vezi școala în haos nu.

Cât de mult înseamnă să fii scriitor!

Pentru că uneori primești mesaje din astea:

„Buna ziua domnule Lazarescu, ma numesc Stefania si sunt proaspat absolventa a facultatii de medicina dentara din cadrul Universitatii Carol Davila. Dumneavoastra ati editat cartea «Incursiune in Estetica Dentara»? As dori sa o achizitionez si mi s-a spus de la cursul firmei Dentana sa apelez direct la dumneavoastra. Multumesc anticipat!”



FLORIN LĂZĂRESCU

ÎNTÂMPLĂRI ȘI PERSONAJE

Îmi pare rău că n-am zis da, o vând și pe aia, dar numai la pachet cu *Trimisul nostru special, Lampa cu căciulă, Amorișire și Întâmplări și personaje.*

Faptul că Dan Negru – ca și alții din teapa lui – e doar un gibbon care-și distrează publicul băgându-și degetul în fund și apoi mirosindu-l părea o evidență pentru orice om cu un coeficient de inteligență peste al primătei respective. Și mi se părea ok să-l lași necomentat în tâmpenia lui, în iluzia lui penibilă că produce divertisment. Dar când gibbonul rânjește cu mămăliga între dinți și declară că homarul pe care l-a

văzut doar în poze are gust mai nasol decât rahatul mestecat de el zilnic, cred că-i cazul să-i spunem ce este și ce reprezintă.

JOS LABELLE DE PE URSUL DE AUR, GIBONULE!

Caut pe net o rețetă de tocăniță cu ciuperci și smântână, pentru că, na, am doar o vagă idee cum se face. Citesc, mă conformez, pare foarte simplu. Aștept să fiarbă ciupercile, mai recitesc cum stă treaba cu amestecul de smântână și făină de grâu. La sfârșitul rețetei, văd deschisă o linie de discuție: „Dacă aveți observații despre rețetă, vă rog să le adăugați aici”. Hai, zic, să văd și comentariile, poate e ceva greșit la rețetă ori ceva fain în plus. „Doar atât și nimic mai mult?! E un căcat de rețetă” – primul comentariu. Urmă de: „Băi, meseriașilor, dar de sare și piper de ce nu spuneți nimic? Ce mizerie de rețetă e asta fără sare și piper?” „Retardatule, vezi că scrie la sfârșit, citește până la capăt: sare și piper după gustul bucătarului” „Hai sictir, analfabetule”... Și tot așa în jos.

Iar eu mă mir de nivelul discuțiilor despre Ursul de Aur sau despre revocarea Codruței.

Tot văd o reclamă la teveu cu o soție care se plânge soțului că are de mers în oraș, să stea la cozi interminabile, vreo câteva ore, ca să plătească facturile pentru utilități. Dar – șoc! – ea plătește facturile la pay-point și câștigă timp de pierdut la cafea cu o prietenă.

Și toate astea se întâmplă pentru că, evident, toți bărbații sunt nătângi, n-au nici cel mai mic habar că facturile se pot plăti online sau la pay-point. Iar femeile sunt toate casnice, n-au alt țel în viață decât să-și mintă soțul și să frece menta la cafea cu orele.

Văd că tot ninge ca în povești, dar mie mi s-a cam acrit de povestea asta. Nu-mi mai trebuie magie, feerie ca într-o copilărie fericită. Vreau viața mea banală în care să mă bucur cinstit că pot ieși din casă în tricou, dacă se poate. Mulțumesc. **SDC**

Jocuri de-a puterea (II)

Trebuie să subliniez încă o dată diferența între cele două mari schimbări de regim din România centenară: în vreme ce preluarea puterii de către comuniști, în 1947, a reprezentat o ruptură radicală, prăbușirea regimului comunist din decembrie 1989 a fost doar un mic hop, marcat ritualic de uciderea soților Ceaușescu, într-o țară unde puterea a rămas, în linii mari, în mâinile acelorași oameni. Altfel spus, în ultimii șaptezeci de ani doar lesa în care e ținută populația de rând ba s-a scurtat, ba s-a lungit, ba s-a scurtat, ba s-a lungit iar.

Acum, judecând la rece, pare limpede că nici nu putea fi altfel. Odată ajunși la putere, comuniștii puri și duri (mai mult duri, fiindcă ține de esența doctrinei) au distrus complet toate ierarhiile sociale de dinainte, laolaltă cu întreg sistemul de valori ce le susținea,



RADU PAVEL GHEO
ROMÂNII E DEȘTEPTI

și l-au înlocuit cu sistemul lor ideologic. Numai că „sistem” sună foarte neutru: în realitate noul venit au eliminat oameni, au omorât, au trimis la închisoare sau au aruncat în sărăcie cam toată elita interbelică a României. S-au răfuit cu „clasa exploatatoare”, care includea nu doar politicieni sau industriași, ci și economiști, administratori, arhitecți, intelectuali, ziariști, profesioniști din toate domeniile. Au înlocuit oamenii din administrația centrală și locală, au schimbat conducerea întreprinderilor

(de-acum naționalizate), au distrus satul tradițional, cu ritmul și ierarhiile lui, au mutilat lumea urbană, totul cu o agresivitate menită să înspăimânte și să înăbușe orice opoziție. Apoi s-au pornit să „reconstruiască” țara, dar prima lor grijă a fost să ocupe pozițiile de conducere. Distrugând clasa de sus, în toate formele sale, au omis să realizeze și cuvenita egalitate propovăduită de partid: s-au transformat pur și simplu ei înșiși în clasă superioară, cu o poftă nebună de a savura privilegiile și plăcerile puterii absolute. Nu, clasa muncitoare n-a devenit clasă conducătoare – doar o mână de oameni, cu competențe aproximative, s-a constituit într-o castă ce a condus cu mână de fier și incompetență marxist-leninistă o țară speriată, supusă și, într-un final, resemnată. Iar România a devenit cu totul alta.

După căderea comunismului istoria nu s-a repetat. E drept că soții Ceaușescu au fost uciși, iar apropiații lor au fost puși și ei pe linie moartă. La prima vedere, odată cu ei s-a prăbușit și comunismul. Doar că n-a fost chiar așa. Au dispărut oamenii din linia întâi, dar frâiele puterii au fost preluate de inși din aceeași castă, privilegiați căzuți într-o oarecare dizgrație, ce așteptau de multă vreme în blocstarturi. Iar dincolo de zona vizibilă a puterii nu s-a schimbat mare lucru. Ceaușescu dispăruse, dar funcționarii de rang înalt din ministere, din ambasade, slugile umile din televiziunea și radioul de stat (care altele?), generalii de armată și cei din Ministerul de Interne (inclusiv din „fosta” Securitate) au rămas pe poziții. Unii mai retrași, alții nu, dar și-au păstrat puterea. Bănuiesc că atunci, în decembrie 1989, o sfântă spaimă va fi

intrat în oasele tuturor șefilor și șefuleților din țară. Dar nu a durat: în momentul în care l-au văzut la televizor pe Ion Iliescu, flancat de Silviu Brucan, și i-au auzit declarațiile, au știut ce trebuie să facă. S-au repleat, au promis fidelitate noilor stăpâni și au rămas în rețea. În sute de sate și orașe ale României, primarii, secretarii, toți micii funcționari obedienți ai fostului regim au rămas la vechile posturi, de data asta ca democrați, și și-au perpetuat măruntă autoritate. La zeci de ani după revoluție, țara e controlată de aceeași rețea, perpetuată inclusiv biologic, prin clanuri și familii al căror blazon a fost dintru început secera și ciocanul.

Comunismul a căzut, comuniștii s-au transformat. Din inter-naționaliști au devenit naționaliști, apoi europeniști, din ateii s-au transformat în ortodocși fervenți, din critici ai capitalismului, în oameni de afaceri prosperi. Doar rețeaua a rămas, înțesată de aceleași creaturi care, încet-încet, duc România spre mizerie, înapoiere și insignifianță. Pe noi culmi de progres și civilizație, cum se zicea odinioară. **SDC**

Ordin pe unitate: Jos Kovesi

Prim-vicepreședintele Comisiei Europene s-a aflat joi la București, într-o vizită care a durat doar câteva ore. Timp suficient ca Frans Timmermans să-și întărească opiniile pe care le avea despre tumultul politic românesc, și asta chiar înainte de aterizarea sa pe Otopeni.

Timmermans s-a văzut și cu Liviu Dragnea, cei doi fiind colegi în familia socialistă europeană. Doar că unul e democrat, iar celălalt are ca singur scop asigurarea propriei libertăți.

„I-am spus (domnului Dragnea – n.r.) că nouă, social-democraților, ne place să vorbim oamenilor despre educație, sănătate, nu despre reforma justiției. Trebuie să depășim acest moment în care vorbim doar despre asta. Această

țară are un potențial incredibil, i-am spus premierului că trebuie să găsim oportunități de a cheltui fondurile structurale. Imaginați-vă cum ar fi dacă ați putea îmbunătăți infrastructura”, a spus Frans Timmermans la București.

Frumoasă remarcă prim-vicele Comisiei Europene. Analiza oficialului european e brici și dovedește că Timmermans nu e doar un politician rasat, ci și că știe foarte bine situația României.

De ce a mai venit totuși Timmermans în România dacă știa dinainte, în amănunt, ce se petrece

la București? A vrut să discute cu oficialii români și să transmită clar mesajul Comisiei Europene. În limbaj simplu: „Dacă vă liniștiți, putem discuta de MCV și Schengen; dar, dacă veți continua, atunci așteptați-vă la un răspuns pe măsură din partea noastră”.

Ce înseamnă asta – nu știm, dar este evident că poveștile care prind la publicul RTV sau Antena 3 nu pot păcăli Europa civilizată. Partea bună pentru România este că Bruxellesul are suficiente probleme cu Ungaria, Polonia sau cu gestionarea Brexitului, încât să nu impună acum vreo sancțiune aspră României. Însă dacă lucrurile vor continua la București în același ritm, atunci ne putem aștepta la represalii.

Cert este că un oficial european important vine în România și ne spune că suntem pe drum greșit. Nici bine n-a părăsit capitala, că reacțiile din platourile televiziunilor apropiate de PSD au fost de neimaginat: „Nu suntem colonie, cine e individul ăsta, ce vrea de la noi”.

„Planul nu se schimbă cu un milimetru și bătălia pentru acapărarea Justiției va continua.”

Declarațiile liderilor coaliției PSD-ALDE, cele ale ministrului Justiției, dar și toate analizele jurnaliștilor de casă ai PSD arată că planul nu se schimbă cu un milimetru și că bătălia pentru acapărarea Justiției va continua.

Amintim aici cererea de revocare a șefei DNA, solicitare venită din partea Ministrului Justiției. Sunt voci tot mai insistente care arată că, în cazul unui refuz al revocării de către Cotroceni, vor să fie prezentată o contestație la Curtea Constituțională.

Pe de altă parte, majoritatea CCR nu vede nici o problemă în eliminarea șefului statului din procedura de numire a șefilor de la Înalta Curte de Casație și Justiție. Același CCR care decide atribuțiile președintelui în numirea șefilor DNA, DIICOT sau la Parchetul General; astfel, el poate refuza o singură dată propunerea ministrului Justiției, pentru ca a doua oară să fie obligat s-o accepte.

Sunt tot felul de chichițe juridice introduse ba în diverse legi, ba în contestații la CCR, care sapă continuu la temelia Justiției. În nici un alt domeniu coaliția PSD-ALDE nu dovedește atâta imaginație precum în acesta. E o temă la care politicienii zilei se gândesc de dimineață până seara. Nu-i interesează nici



FLORIN GHEȚU
VAGONUL CU VORBE

autostrăzile, nici bunăstarea, pe unii nici măcar scorul din sondaje.

Sunt atâtea scenarii puse la cale de strategii PSD, încât e și greu de urmărit fiecare mișcare. Se aruncă mai întâi o temă falsă, apoi ies la scenă deschisă liderii ai partidului și o neagă, în timp ce în spate acționează mai departe oameni precum Florin Iordache sau Tudorel Toader.

Dacă soluția revocării șefei DNA prin intermediul CCR va reuși, atunci se va deschide un alt front: cel al suspendării președintelui.

E atâta incertitudine în politica românească, încât te întrebă ce mai înțelege alegătorul din poveștile care se succed seară de seară.

Mi-e greu să cred că unui simpatizant PSD, oricât de mult l-ar iubi pe Dragnea, când se duce la supermarket și vede că prețurile sunt mai mari ca săptămâna trecută, primul nume care-i trece prin gând e Kovesi. **SDC**

UN PERSONAJ UITAT AL ISTORIEI MUZICALE:

Leon Algazi (1890-1971) despre *Edipe* și George Enescu

În octombrie 1931, la o ședință a Comitetului de conducere al Societății Compozitorilor Români, desfășurată sub președinția lui George Enescu, la propunerea lui Ion Nonna Otescu și Constantin Brăiloiu, cei prezenți decideau „să se dea D-lui Leon Algazi, la Paris, însărcinarea de a reprezenta S.C.R. acolo și cu deosebire în raporturile cu S.A.C.E.M. și cu Confederația Internațională a Societății de Autori și Compozitori”.

Se născuse în 1890 la Iepurești, un sat de pe malul Neajlovului, în familia unui artist evreu, director de teatru ambulant, iar familia decisese să urmeze studii iudaice pentru a deveni rabin. Studiile, începute la Ierusalim, continuate la Paris, i-au fost întrerupte de Primul Război Mondial, la care avea să participe în calitate de voluntar, iar diploma de rabin o obține abia în 1922. Leon Algazi a studiat apoi muzica la Viena, pentru scurtă vreme cu Arnold Schönberg și în principal cu Hans Eisler, de unde avea să se mute la Paris, înscris la Conservator în clasele

lui André Gédalge, Charles Koechlin și Raoul Laparra. Cu o parte a familiei rămasă în România, Algazi a fost permanent în contact cu muzicienii români din Franța, în perioada interbelică legați de țara lor fără opreliști într-un sistem de vase comunicante culturale. De aici și însărcinarea sa, în 1931, de a reprezenta Societatea Compozitorilor Români în lumea franceză.

Din această perspectivă, nimic nefiresc ca în calitatea sa de muzician să participe la premiera operei *Edipe*, la Paris, iar ca jurnalist și critic muzical să publice imediat o amplă și entuziastă cronică. Ea a apărut, ocupând spațiul unei aproape întregi pagini, în publicația „L'Univers Israélite”, nr. 32 de la 1 mai 1936, intitulată simplu „Edipe”. Cum cronică nu figurează în antologia lui Viorel Cosma, *Edipe de George Enescu. Dosarul premierelor 1936-2003*, o semnalez astăzi pentru melomanii săptămânalului nostru.

Cronica pe care i-o face Leon Algazi lui Enescu se detașează de toate celelalte cunoscute prin originalitate și empatie. „Jeșind de la

operă, în seara premierei lui *Edipe*, un academician ilustru spunea: «E cazul acum să vii la Operă pentru a vedea jucată tragedia...». Acest elogiu, meritat pe deplin, conține, altfel, singura critică valabilă ce a fost exprimată referitor la lucrarea lui Enescu. Trei sferturi din *Edip*-ul său se petrec, în fapt, ca și cum pe scenă nu s-ar afla cântăreți, fiindcă aceștia nu cântau decât arareori «cu adevărat», preocupați mai ales să reproducă prin cântul lor, pe cât de exact posibil, *inflexiunile vocii vorbite*. Această estetică poate fi discutată. Ea sacrifică ceea ce este esențial în muzica teatrală, cântul, unui așa-zis adevăr dramatic și psihologic, care, de altfel, se acomodează perfect cu cele mai marcate *ariosi*. Mărturie stă aici capodopera clasică; mărturie, întregul act al patrului din *Edipe* de Enescu.”

Algazi descria în continuare succint libretul lui Edmond Fleg apreciind: „Se vede până la ce punct a umanizat Fleg cruda legendă greacă, conferindu-i un sens religios în accepțiunea evreiască sau creștină a termenului. Să adăugăm că acest «livret» este atât de plin de

substanță poetică și de o atât de evidentă valoare dramatică, că ar putea fi despuiat fără pierdere de magnifică sa parură muzicală și trecut din repertoriul Operei în cel al Comediei franceze”.

Leon Algazi descrie muzica „acestei «tragedii lirice» drept „concepută ca o vastă simfonie, dacă nu în arhitectura tematică a diferitelor sale «mişcări», cel puțin în dozajul savant al efectelor care, din act în act, ne solicită emoția. Din punct de vedere tehnic, în ciuda unei mari subtilități a scriiturii, ea vizează simplitatea. Mai mult decât o dată, ea o și reușește, în mod special în actul al patrulea, pe care nu te saturezi să-l ascuți și unde Enescu se dovedește egal cu ce mai mari. Neuitatul Gédalge, care a fost maestrul său, îmi spunea într-o zi «după ore», vorbindu-mi despre el: «Enescu este un muzician din linia lui Schumann, a lui Chopin, a lui Liszt. O să vedeți ce va da atunci când se va elibera de tot ceea ce știe...». Ascultând actul al patrulea din *Edipe*, ai sentimentul că Enescu a ajuns, în sfârșit, la gradul suprem al evoluției prezise de Gédalge. Practic, am avut



VICTOR ESKENASY

SCRISOARE PENTRU
MELOMANI

„Muzica nu trebuie înțeleasă, ea trebuie ascultată.”
(Hermann Scherchen)



Leon Algazi în 1933

această impresie deja la audiția genialei sale *Sonate a treia* pentru vioară și pian. Dar în *Edipe*, Enescu – omul-muzică – pare să se fi umanizat și mai mult”.

Și Leon Algazi conchidea: „În ce mă privește, nu cunosc decât puține pagini mai sfâșietoare, cu forță de adevăr uman, decât rămasul bun pe care *Edipe* și-l ia de la Antigona. Aici, inima muzicianului, copleșit de milă, cântă cu o patimă debordantă, iar acest cânt este de o frumusețe ce nu-și are nici o comparație”. **SDC**

„E vreme de Scandal”?

Acum vreo douăzeci-și-ceva de ani, pe când scriam în revista „Vox-Pop-Rock”, am primit o scrisoare (pe hârtie și în plic!) de la un elev din Râmnicu-Vâlcea. Era captivat ca și mine de muzica punk și de computere, domeniu în care s-a specializat, fiind printre primii utilizatori de Linux, din câți cunosc.



DUMITRU UNGUREANU

ROCKIN' BY MYSELF

I-am răspuns și am continuat corespondența vreo câțiva ani, până când a terminat studenția și-a intrat în „real life”. Rezident peste graniță, azi e un foarte ocupat administrator de rețea și, totodată, un colecționar de viniluri *single* din aria dragă amândurora. De la el am auzit prima dată despre Scandal, o trupă ce făcea furori în concertele *underground*. Mi-a trimis și o casetă „official bootleg”, cu înregistrări *live*, inclusiv nemuritorul imn

Patrula. Am dăruit-o, la rândul meu, celui mai punkist dintre amicii rockeri, care a plecat la muncă în Italia și nu s-a mai întors. Între timp, intrat în rândul lumii computeriste & DIY-iste, copiasem materialul audio pe un CD și-l ascultam ori de câte ori simțeam nevoia să-mi descarc furia, fapt care se petrecea rar, dată fiind natura mea profund pașnică (sic!)... „Scandalaloși” Gabi, Vlad, Gigi, poate și alții, erau din

Bacău. Crescuți printre blocuri în anii '80, învățaseră de mici prețul pâinii pe cartelă, „savuraseră” frigul, sărăcia, îndochinarea oficială, precum și alte „delicatese” ale regimului comunist. Libertatea post-1989 și capitalismul sălbatic instaurat de-atunci încoace n-au adus acestei generații nici fericire, nici prosperitate, nici împliniri. Doar muncă din ce în ce mai multă și mai prost plătită, asaltul imposturii de toate felurile, gunoiul politico-mediațic, promiscuitate, lipsă de orizont. Cei mai îndrăzneți dintre copiii frigului și ai foamei (bine cunoscuți ca „decreței”), au luat calea exilului, depopulând „scumpa noastră țărișoară” într-o proporție nemaîntâlnită în istoria ei. Motivația? „Follow your dream”, spus așa ca să priceapă mapamondul. Sau, pentru că ne revendicăm de la cultura greco-latină și trăim în „satul

planetar”, cum zice (citându-l involuntar pe Marshall McLuhan) Mihai „Coro” Caravețean, fost vocalist *death-metal*, actualmente promotor de concerte în spațiul mioritic, „ubi bene, ibi patria”. *Right?*

Urmărindu-și visul, „scandalagii” au ajuns în Anglia, patria punk-rockului. O țară generoasă, deschisă celor vrednici, cu toate că evenimentele recente par să traducă oarecari tendințe izolaționiste. Câți ani le-au trebuit românilor ca să deprindă modul de a cânta punk la fel ca englezii, cu accent perfect și timbru similar? Nu știu ce muncesc acolo băieții (acum bărbați în toată firea, poate chiar familiști), dar sunt sigur că sentimentul lor nu e unul confortabil – ascultați piesa *Working in The U.K.* Nu le lipsesc mijloacele de trai, nici confortul și n-au pierdut energia șturlubatică a tineretii – videoclipurile din concert postate pe YouTube conțin dovezile necesare unei drepte judecăți. Au nostalgia orașului natal

și simt povara timpului trecut, iar piesa *Hometown* vibrează de-un sentiment firesc și prezent în sufletul oricui a plecat de acasă. Încă au vise, chiar dacă atingerea lor le poate aduce alte dezamăgiri – vezi *Pixie Bitch*. Sunt conștenți la dosar cu *Bad Reputation*, dar nu ezită să ia atitudine față de ce se întâmplă acum – *Media Control* sau *This Bloody War*.

Am citat cinci din cele zece titluri imprimate de trupa Scandal anul trecut, în studioul Perry Vale din Londra, sub atenta supraveghere a producătorului Pat Collier.

Discul se numește *On A Roll*, editat pe vinil, CD și digital de firma germană Spirit of the Streets. Prezentarea grafică aparține lui Jeff Hultgren și e într-un totu adecvată muzicii. Iar despre muzică... N-aș putea adăuga nimic în plus. E suficient că ascultarea mi-a împropătat sufletul, ștergându-mi neplăceri vechi și noi.

Oi! That is Punk Rock! **SDC**

Aplauze!

A bate din palme în încheierea oricărei reprezentării e una dintre rutinele fundamentale din sfera artelor spectacolului. Expresie a ritmului interior al privitorilor, e semnul că ne-a plăcut și că le mulțumim artiștilor pentru eforturi și realizare. Suntem atât de obișnuiți să facem gestul, încât nici nu ne mai întrebăm de ce și de când ne manifestăm astfel. Aplauzele fixează impresiile și trăirile spectatorilor, indicând cât de mult ne-a mișcat spectacolul.



OLTIȚA CÎNTEC DATUL ÎN SPECTACOL

Din punct de vedere istoric, aprobarea sau dezaprobarea de acest fel este menționată încă din zorii umanității. În Antichitatea greacă, aplaudatul era considerat o datorie civică, de indicator al prețurii valorilor cetății. De la romani se trage cuvântul: etimologic, *plaudo* înseamnă a lovi, a exploda, și tot din vremea romanilor se pare că vine și obiceiul de a recompensa astfel artiștii. Plaut a inserat ca replică în comediile sale îndemnul *Valete et plaudite!* „Mergeți cu bine și aplaudați!”, rostit în epilog de actorul principal. E cea dintâi mențiune documentară a aplauzelor de final în teatru.

Ca indicator a cât de mult le-a plăcut spectatorilor dintr-o seară o reprezentație, aplaudatul e un comportament învățat. El spune multe despre reușita unei creații, dar la fel de multe și despre gradul de educație al publicului. Ca spectatori avem o multitudine de variante de a ne arăta admirația față de artiști. Un buchet de flori oferit direct în scenă, la final, ori, mai discret, dar mai elegant, la cabine, însoțit de felicitări verbale ori scrise pe un cartonaș vor individualiza aprecierea, făcând-o mai specială. În prezent, când socializarea online e la mare preț, postările pe Facebook ori Twitter sunt echivalentul unor aplauze la scenă deschisă. Le folosește toată lumea.

Ce se întâmplă când spectacolul nu ne-a satisfăcut așteptările?

Ne comportăm civilizată, aplaudăm discret și sperăm ca data viitoare să avem mai mult noroc. Deși nu ne gândim la acest aspect și reacționăm instinctiv, aplaudatul este un comportament critic. El evaluează și sancționează o creație, e un prim nivel de analiză și de exprimare, care dezvoltă sonor entuziasmul unui public.

O să vi se pară straniu, dar au fost vremuri când aplaudatul devenise o meserie. În Roma antică, *laudiceni* erau aceia care aplaudau pentru o cină. Nu erau prea bine văzuți în societate, pentru că transformau laudele la adresa unui politician într-o sursă de supraviețuire, dar practica, în alte forme, există încă și în prezent. La întâlnirile publice, acești *laudiceni* se infiltrau în mulțime și, în momentele cheie ale unui discurs, la un semn lansau ovațiile preluate mai apoi de întreaga asistență. Deși neteoretizate încă, elemente de psihologia mulțimii erau cunoscute empiric și exploatare de politicieni și sfătuitoarii lor, iar asemenea tehnici de manipulare, astăzi demonstrate științific, erau la ordinea zilei.

DEȘI ANACRONICE ȘI BLAMABILE, PRACTICILE CONTINUĂ SĂ EXISTE

Ca orice *business*, aplaudatul pentru câștiguri materiale s-a perpetuat în timp. În secolul al XVI-lea, în Franța a renăscut moda aplaudatorilor plătiți. De acolo pare că s-a răspândit și în alte zone unde arta spectacolului muzical sau teatral era înfloritoare. Secolul al XIX-lea a înregistrat apogeul acestor practici, iar dezvoltarea lor se explică și prin faptul că nivelul de educație al publicului era încă scăzut. Aplaudatorii se așezau



în puncte strategice ale sălii și, în momente convenite precis, începeau să râdă, să plângă sau să bată din palme, dând tonul reacțiilor dorite de artiști.

Granița dintre intențiile educaționale și cele de interes ascuns, fie el financiar sau de succes de public, este volatilă. Acești spectatori de profesie își desăvârșeau metodele de influențare a reacțiilor celor din jur mergând până la exagerări hilare: se așezau în primul rând și leșinau la momentele de maximă sensibilitate sau începeau să plângă și căutau în jur, deloc discret, batiste pentru a-și șterge lacrimile. Există mențiuni documentare care consemnează realitatea că aplaudatorii avizi de câștiguri deveniseră agresivi și practicau șantajul. Dacă artiștii nu-i plăteau, huiduiau, sabotând spectacolul și știrbind gloria protagoniștilor. Fie și numai din acest motiv, dar lista e mult mai lungă, activitatea criticilor teatrali s-a dovedit mai mult decât necesară din perspectivă istorică.

Evaluarea profesionistă are puterea de-a anihila asemenea comportamente manipulative. Și dacă vreodată vi se par exagerate râsetele, exclamațiile sau seriile de aplauze, să știți că încă există instituții care apelează la serviciile aplaudatorilor. Am detectat eu însămi asemenea contexte când, la premieră, ca să influențeze publicul și să se ducă vestea („am fost chemați de cinci ori la scenă la final”, „s-a aplaudat minute în șir”, „publicul nu se dădea dus”), prieteni apropiați, elevi sau studenți mulțumiți că au căpătat un bilet de favoare sunt plasați în puncte strategice și încep să râdă, să suspine sau să aplaude mai des decât e cazul.

Deși sunt anacronice și blamabile, practicile continuă să existe, din fericire izolat, în societăți care au probleme morale, unde corupția se dezvoltă în forme ciudate, în arii unde nu te-ai aștepta, iar educația publicului are lacune.

Un articol din „The New York Times” scotea la iveală în urmă cu numai câțiva ani o asemenea anomalie, la Bolșoi, unde Roman Abramov dezvoltase o rețea de gen. Prin interpuși, lua legătura cu prim-soliștii celebrului balet, de regulă prin intermediul mamelor lor și, în schimbul unor beneficii, așeza în puncte strategice din sală propria rețea de tinere elegante cu misiunea să declanșeze ropote de aplauze în anumite momente. De ce făceau acest lucru în secolul XXI? Ancheta ziarului american a evidențiat mai multe motive: succesul măsurat prin durata aplauzelor; oferirea unui răgaz de câteva secunde pentru un respiro util

unei evoluții scilicet în secvențe ulterioare; alterarea concentrației unui concurent. O tuse puternică, prelungită, lansată într-un moment de liniște sau de intensitate afectivă devine un perturbator garantat. Deși de joasă factură, care nu are nimic în comun cu valoarea și cu standardele critice, practica e eficientă.

Un studiu al Departamentului de Psihologie și Științele Limbajului de la University College din Londra arată că în timpul unui spectacol ritmurile cardiace ale privitorilor sunt identice. Inimile spectatorilor bat la unison, așa cum bat și palmele, după ultima replică. **SDC**

ION BARBU

PINACOTECA DIN PETRILA



FESTIVALUL INTERNAȚIONAL DE FILM DE LA BERLIN

Ursul românesc a dat sare și piper unei ediții plicticoase

Decizia juriului condus de Tom Tykwer de a da Ursul de Aur unui *outsider* – filmul Adinei Pintilie *Nu mă atinge-mă* – a luat pe toată lumea prin surprindere. O dată că acest gen de film, un amestec în cantități neclare de ficțiune și non-ficțiune, a fost o noutate absolută pentru Competiția festivalului desfășurat între 15 și 25 februarie 2018, neobișnuită nici cu documentarele pur-sânge.



JULIA BLAGA

Au mai fost documentare în competiție în anii trecuți (nu multe) și doar în 2016 *Fuocoammare* de Gianfranco Rosi (despre refugiații care ajung pe Insula Lampedusa) devenea primul documentar distins cu Ursul de Aur, de juriul prezidat de Meryl Streep.

În acest an prima mare surpriză a fost că filmul experimental al Adinei Pintilie a fost luat în cea mai importantă secțiune, consacrată numelor mari și temelor importante, în loc să fie introdus în Forum, secțiune destinată inclusiv experimentelor non-fiction. Au contat, cred, tema filmului, dar și faptul că era realizat de o femeie. După premiera mondială au apărut reacții de tot felul, de la foarte proaste la foarte bune. Era de așteptat, deoarece filmul forțează limitele spectatorului. E dificil mai ales pentru felul în care pune în discuție noțiunile de ficțiune și nonficțiune decât pentru scenele de nuditate sau BDSM. Cred că acest melanj îl face destabilizator.

E un film imperfect și poate părea respingător dacă anumite scene ar fi scoase din context, dar montajul îl transformă într-un proces de căutare a autenticității ce acționează subtil și asupra spectatorului.

Ursul de Aur e binevenit pentru această regizoare talentată și tenace, deși el vine la pachet cu ecurile negative din România ale celor care n-au văzut filmul, dar sunt deja împotriva lui. Îmi pare rău că juriul nu a dat până la urmă nici un premiu unui film foarte bun, *U-July 22*, de Erik Poppe, reconstituire în timp real a masacrului de la Utoya din 22 iulie 2011, soldat cu moartea a 77 de copii și tineri. Cu un alt juriu am fi avut alt palmares. Este clar că palmaresul de acum reflectă gusturile președintelui juriului, cineastul german Tom Tykwer. Nu pot comenta Grand Jury Prize-ul acordat filmului polonez *Twarz/Mug*, pentru că nu l-am văzut. Nimic din ce a făcut Małgorzata Szumowska până acum nu mi-a

plăcut, iar această satiră despre Polonia de azi văzută prin ochii unui bărbat care primește o nouă față după un accident a avut și el o primire amestecată din partea presei anglo-saxone de specialitate. E ciudat, însă, că juriul i-a scos pe norvegieni de pe listă, dar a dat în schimb două premii filmului paraguayean de debut *The Heiresses/Las herederas*, de Marcello Martinessi. Ce e mai ciudat e că unul din aceste premii e Premiul „Alfred Bauer”, care se acordă unui film ce deschide noi perspective. Nu e cazul cu *Las herederas*, un film mai degrabă clasic, deși bine făcut, despre o femeie în vârstă și de familie bună, silită să înceapă să muncească și să dea depresia la spate atunci când iubita ei intră la închisoare pentru datorii. Mă așteptam ca doar interpretarea Anei Brun să fie premiată, dar dacă te uiți la întreg palmaresul constăți că cele mai importante trei premii s-au dus la filme realizate de femei sau despre femei.

Ana Brun n-a avut concurență la interpretare feminină, iar în acest an rolurile masculine au fost și mai puțin șterse, juriul premiind în lipsă de altceva prestația tânărului Anthony Bajon care în *La Prière/The Prayer*, de Cedric Kahn, joacă rolul unui dependent de droguri internat într-un așezământ condus de biserică.

Am ratat și *Isle of Dogs*, care a fost proiectat înainte să ajung eu la Berlin. Filmul care a deschis anul acesta festivalul (al doilea film al lui Wes Anderson care îl deschide, după *The Grand Budapest Hotel*) a avut cronici foarte bune și a condus topul criticilor din *Screen Daily*. Oare de ce filmul norvegian, turnat printr-un tur de forță în câteva zile dintr-un singur cadru, după o pregătire minuțioasă și cu actori neprofesioniști, nu se califică nici pentru acest premiu? (Înainte ceremoniei, de fapt, speram ca juriul să-i dea Premiul de regie Adinei Pintilie, dar faptul că *U-July 22* a fost sărit cu totul din schema mi se pare nedrept, de aia mă și repet.)

Premiul pentru contribuție artistică deosebită acordat Elenei Okopnaya pentru scenografia și costumele din *Dovlatov*, de Alexei Gherman, Jr, a fost, în schimb, acordat pe merit. Doar prin scenografie și prin imagine iese în evidență această biografie cuminte a scriitorului disident Serghei Dovlatov, care a murit prematur în 1990 (în SUA), la un an după ce opera sa a început să fie publicată în Rusia.

Până la urmă, palmaresul a salvat ediția. Nu e de mirare că sunt critici cunoscuți (Peter Bradshaw de la „The Guardian” de pildă) care și-au pierdut răbdarea. Deja de prea mulți ani Competiția festivalului include în cea mai importantă secțiune filme pasabile sau de calitate îndoielnică. Nu sunt de acord cu ce a scris Bradshaw despre filmul Adinei Pintilie, deși e dreptul lui să nu-i placă un film, dar cred că la el s-a vărsat paharul unor frustrări mai vechi legate de selecție.

Eu văd Ursul de Aur acordat filmului celui mai inovator și curajos din Competiție ca pe o invitație clară de a schimba ceva în acest festival ruginit. Asta am înțeles printre rânduri și din ce a spus juriul pe scenă când i-a înmănat Adinei Pintilie trofeul. Oricum, 2019 va fi ultimul an când Dieter Kosslick va mai fi director artistic al festivalului. Anul trecut, un grup de cinești germani au semnat o petiție cerând înnoirea Berlinalei. Acest Urs de Aur spală puțin și onoarea și fonată a lui Kosslick, dar, oricum ar sta lucrurile, el e o victorie pentru cinematografia română și ar

trebui sărbătorită ca atare. Cei mai idealști pot chiar spera că acest trofeu va provoca o schimbare în cinematografia română. Nu știu dacă el poate scutura osificatul Centru Național al Cinematografiei (unde filmul n-a primit finanțare din prima, de asta a și fost blocat doi ani), dar cred că va face o breșă în Noul Cinema Românesc, încurajând tinerii cinești să îndrăznească să-și caute vocea lor dincolo de poncife. Cât despre schimbările de mentalitate provocate de tema filmului... mai vorbim peste câteva decenii. **SDC**

PALMARES BERLINALA 68

- **Ursul de Aur** – *Nu mă atinge-mă/ Touch Me Not*, de Adina Pintilie (România, Germania, Cehia, Bulgaria, Franța)
- **Ursul de Argint și Marele premiu al juriului** – *Twarz/ Mug* de Małgorzata Szumowska (Polonia)
- **Ursul de Argint și Premiul „Alfred Bauer”** – *The Heiresses/ Las herederas*, de Marcello Martinessi (Paraguay)
- **Ursul de Argint și Premiul pentru scenariu** –

Manuel Alcalá și Alonso Ruizpalacios pentru *Museo/ Museum*, de Alonso Ruizpalacios (Mexic)

- **Ursul de Argint și Premiul pentru regie** – Wes Anderson pentru *Isle of Dogs* (SUA)
- **Ursul de Argint și Premiul pentru interpretare feminină** – Ana Brun pentru *The Heiresses/ Las herederas*, de Marcello Martinessi (Paraguay)
- **Ursul de Argint și Premiul pentru interpretare masculină** – Anthony Bajon pentru *La Prière/ The Prayer*, de Cedric Kahn (Franța)
- **Ursul de Argint și Premiul pentru contribuție artistică deosebită** – Elena Okopnaya pentru scenografia și costumele din *Dovlatov*, de Alexei Gherman, Jr. (Rusia, Polonia, Serbia) **SDC**

INTERVIU CU ADINA PINTILIE

„Acest film te provoacă să pui sub semnul întrebării etichetele și prejudecățile”

Nu mă atinge-mă (în engleză *Touch Me Not*) începe să granițează între realitate și ficțiune. La conferința de presă de la Berlin, Adina Pintilie a spus că „ficțiunea a fost plasa de siguranță de care am avut nevoie pentru a susține realitatea”, dar prin asta nu ne-a lămurit cum a făcut să ajungă la această formă aiuritoare („Cum Dumnezeu l-ați montat?”, a întrebat un jurnalist la conferința de presă de după ceremonia de premiere). Filmul e vorbit în engleză și are o distribuție internațională

formată din britanica Laura Benson, bulgăroaica Irmena Cicikova și islandezul Tómas Lemarquis (lansat cu *Nói albinói* de Dagur Kari), toți trei actori, dar și din neprofesioniști cum e Christian Bayerlein (care suferă de paralizie musculară spinală), iubita lui Grit Uhlemann, Hanna Hofmann (un transsexual care lucrează și în imobiliare, și ca escortă), și Seanie Love (un fel de terapeut din interiorul industriei sexului). Am realizat interviul de mai jos la Berlin, a doua zi după premiera mondială a filmului.

cu ei înșiși care să înceapă această cercetare împreună cu mine și, de asemenea, care să fie motivați să împărtășească asta și cu spectatorul. Știi care e motivația lui Christian?

Ieri, la conferința de presă a spus că e preocupat de tema intimității.

A mai spus la unul dintre primele noastre interviuri de documentare din 2013 (de atunci îl știu) ceva de genul: „Nu mi-e frică dacă filmul sau eu însumi vom fi atacați. Cei care ne vor ataca sunt cei care ne consideră pe noi, persoanele cu dizabilități sau cu abilități diferite (*disabled sau differently abled people*), oameni slabi de care trebuie să ai grijă și care nu au legătură cu sexul. O astfel de acțiune mi se pare discriminatoare și arogantă”. Și a mai spus: „Pentru mine e foarte important să-i fac pe oameni să vadă că persoanele cu abilități diferite au aceleași nevoi și dorințe la fel ca oricine altcineva. Am dreptul să mă bucur de corpul meu și să mă prezint ca o ființă sexuată”.

INTERVIU REALIZAT DE IULIA BLAGA

Ai știut de la bun început că filmul va fi un proces?

Da, acesta a fost planul. A fost un proces lung la care am lucrat cu intermitențe, pentru că sunt de asemenea și curatorul Festivalului Internațional de Film Experimental din România și mai am și alte joburi. Nu a mers ca un proiect obișnuit de ficțiune. În principal, prima prioritate a fost să stabilim un mod de lucru. Filmul e o explorare personală, dar și un mod de a descoperi lumea prin cinema. Nu e vorba doar despre a înțelege ceva despre noi făcând filmul, ci și despre un act de comunicare, de a împărtăși experiența noastră cu privitorul. Filmul e o oglindă pe care o punem în fața spectatorului, invitându-l să-și reconsidere ideile despre intimitate și frumusețe.

Ce criterii ai folosit în alegerea interpreților?

Castitul a durat aproape doi ani, timp în care am tot căutat oameni cu care să încep un laborator. Nu neapărat actori în adevăratul sens al cuvântului, ci oameni suficient de deschiși și de curioși în legătură



Adina Pintilie semnându-și portretul din Berlinale Palast

Continuare în pagina 10

Continuare din pagina 9

Christian e o persoană foarte deschisă și o portavoce pentru cei cu dizabilități. De fapt, discuția de bază pleacă de la diferența dintre o persoană cu dizabilități și una cu abilități diferite. E o întregă dezbateră aici pentru că, dacă spui persoană cu dizabilități, înseamnă că spui că ar avea o problemă. Dar Christian, care așa s-a născut, spune: „Nu mă pot raporta la un alt fel de corp, trebuie să mă mulțumesc cu ce am. Nu îl consider anormal, ci diferit de normă”.

Ne dorim ca la un moment dat să facem un proiect cu tablouri vivante după picturi celebre cu Venus, unde Christian să fie Venus. Vrem să explorăm ideea frumuseții diferite de normă, a corpului diferit de normă, a unor moduri de experimentare a intimității care se situează dincolo de normă. E foarte ușor să pui etichete, dar acest film îți propune tocmai asta, să pui sub semnul întrebării etichetele și prejudecățile.

Care a fost prima idee de la baza filmului?

Am spus-o și în film, și la conferința de presă, așa că deja mă simt ca un robot: când aveam 20 de ani, credeam că știu totul despre ce înseamnă frumusețea și despre cum ar trebui să funcționeze intimitatea, dar, după 20 de ani de viață adevărată, am descoperit că adesea nu pot înțelege comportamentul oamenilor. Filmul a pornit ca o nevoie de a re-învăța, de a descoperi cum trăiesc oamenii intimitate. Nu aș fi crezut niciodată că voi găsi o conexiune autentică într-un *fetish club*, dar mi s-a întâmplat. Am fost în perioada de documentare în mai multe asemenea cluburi și mi s-a întâmplat. Mai ții minte momentul Shibari din film? Acesta e un cuplu (aș putea face un film întreg cu el) format din doi artiști (un el și o ea). Ce fac ei e la granița dintre sexualitate și performance. E și o

formă de intimitate pentru ei, dar și o formă de artă. Acesta a fost un moment foarte intens. Când l-am filmat, ar fi trebuit să fie două aparate care să filmeze în același timp în două colțuri diferite ale clubului, dar toată lumea a venit să se uite la momentul Shibari, inclusiv operatorul și echipa cealaltă. A fost o clipă de grație, dar din păcate n-am avut decât două minute pentru ea în film.

Au existat personaje pe care le-ai înțeles mai greu?

Cred că înțeleg câte ceva, deși nu pot garanta că pot înțelege totul. Au fost câteva personaje care au necesitat mai mult efort, dar cred că e ceva normal. E ca atunci când ai probleme în negocierea limitelor din relația cu altă persoană. Ce pot spune e că a fost nevoie de mult timp ca să construim încrederea care să ne permită să ajungem aici, mai ales că acești oameni lucrau cu zonele cele mai sensibile din inimile lor.

Ce reacții ai primit de la cei care au văzut filmul? Sunt ele la fel?

Ține de fiecare spectator în parte. Fiecare e sensibil la anumite aspecte. Cineva mi-a spus că după proiecție devenise foarte atent, foarte conștient de propriul corp. Pentru alții în centrul filmului se află discuția dintre Tomás și Christian, alții au relaționat mai bine cu problemele Laurei și cu sentimentul de furie. Percepția fiecăruia e determinată de backgroundul personal. Asta vrea și filmul, să propună un dialog. Ecranul e permeabil și personajele sunt încă de la început dispuse să dialogheze cu spectatorul.

De asta apar și tu în film?

Da. Pentru o lungă perioadă de timp nu am vrut, de teamă să nu fiu intruzivă și să nu pară că tratez personajele de sus. Dar pe urmă prezența mea a devenit necesară. Mai întâi pentru că printr-un prolog și un epilog creezi motorul

emoțional al filmului. Spectatorul înțelege de la început că asistă la o cercetare și nu va cădea în capcana ficțiunii. E foarte important să știi din start că e vorba despre facerea unui film despre o lume la care ai acces. Oamenii ăștia comunică cu tine prin canalul reprezentat de aparatul de filmat și de cineast. Deci ai motivația, motorul și pe urmă cadrul, rama prin care urmărești întregul proces. Deci accentul nu e pe cineast și pe aparat, ci pe aceste persoane incredibile care învață mersul pe jos, adică ce este intimitatea.

Când am văzut prima dată filmul la București, într-o proiecție privată pentru presă, avea Pink Floyd pe momentul de final. De ce ai ales până la urmă altă variantă?

Din păcate n-am mai putut obține drepturile de la fiica și fiul lui Richard Wright (acesta murind în 2008). Din principiu ei nu vor să dea nimănui drepturile pentru film și televiziune. Norocul nostru a fost că deja aveam o melodie cu Einstürzende Neubauten în film, iar liderul acestei trupe, Blixa Bargeld, văzuse filmul în decembrie 2017 și s-a oferit să compună ceva pe loc, așa că am adus-o din România pe Diana Miron, am închiriat un studio la Berlin și a ieșit această bucată care mie mi se pare extraordinară.

Și pentru mine e greu să mă desprind de referința inițială, pentru că am lucrat cu muzici relevante pentru personaje. Când Laura a venit la casting, dădea impresia că vrea să se ascundă în proporție de 90%, dar când am făcut castingul cu muzică, a devenit sălbatică și în acel moment am știut că va fi în film. Am lucrat tot timpul cu această piesă și a fost un moment foarte greu pentru producție când n-am putut obține drepturile. Noua piesă se potrivește cu restul pieselor de pe coloana sonoră, dar îmi pare rău că n-am avut destul timp să lucrez



mai mult cu Blixa pentru a obține o voce feminină mai puternică și mai multă energie.

Ai încercat cumva să minimalizezi sexualitatea din film?

Nu cred că am minimalizat nimic. Am negociat limitele confortului fiecărui personaj. E multă nuditate în film, dar am pornit de la premisa că vom lucra cu această zonă a vieții. Pentru scena din club am căutat inițial un cuplu mai în vârstă, dar nu l-am găsit nici cu o săptămână înainte de începerea filmărilor, iar când Christian a auzit asta, a vrut să vină el. Acel club e real, oamenii din el sunt clienți obișnuiți, dar în ziua filmării am recreat o petrecere de-a lor în care să se integreze și Christian cu iubita lui, Grit. Ei nu mai fuseseră în acel club (ci în altele), iar Christian mi-a spus: „Adina, de ce nu mă pui și pe mine în scena asta? Tot timpul mi-e teamă că o să mă faci să par o persoană cu prea multe dizabilități. Vreau și eu să joc în astfel de scene”. La început mi s-a părut o nebunie, pe urmă am decis să-i ascult intuiția și amândoi am fost mulțumiți.

Ce înseamnă melancolia pentru tine? Cei care nu au văzut încă filmul nu știu că despre ea vorbește melodia celor de la Einstürzende Neubauten.

Oh, știi că înainte melancolia era una dintre cele patru umori ale corpului și definea depresia. Despre depresie se spune că e mânie întoarsă spre înăuntru, adică o furie care se blochează în interior și se întoarce împotriva ta. De pildă, Laura are mult de-a face cu această melancolie pentru că are multe blocaje interioare datorate furiei. Este vorba despre dorul și tristețea asociate cu acel blocaj interior care te împiedică să ai o intimitate mai bună și să relaționezi mai bine cu ceilalți. Acoperă întreg orașul.

” Filmul a pornit ca o nevoie de a re-învăța, de a descoperi cum trăiesc oamenii intimitate. ”

Spuneai într-un interviu că lipsa intimității poate duce printre altele la extremism.

Au fost multe discuții în perioada de finanțare și ni s-a spus că intimitatea nu e o temă prea urgentă, dar de fiecare dată am spus: „Nu e adevărat. Felul în care relaționezi cu cei apropiați, cu familia și cu tine însuși spune totul despre cum te porți în societate”. Seani Love, care e în film, are un articol care se intitulează *Conscious King Saves the World*. Ce scrie el e similar cu ceea ce mulți psihanaliziști spun și anume că comportamentul și fanteziile noastre sexuale sunt adesea o cheie către psihicul nostru. Dacă privești cu sinceritate, fără rușine și fără să te judeci la cum te porți în intimitate, vei afla mai multe despre tine, te vei accepta și în primul rând nu te vei mai gândi că faci ceva greșit.

Apoi, felul în care vei relaționa cu ceilalți nu se va mai baza pe a judeca și pe teamă. Lucrând cu conștiința particularităților tale (*conscious king*), vei putea reechilibra zone din tine care îți afectează viața. Asta se va răsfrânge asupra relațiilor cu ceilalți și cu societatea, deci va fi o reacție în lanț pornind de la o transformare interioară. **SDC**

Nu mă atinge-mă este produs de Manekino Film din România în coproducție cu RohFilm (Germania), Pink Production (Cehia), Agitprop Ltd (Bulgaria) Les Films de l'Étranger (Franța).



Mesopotamia de altădată

Pentru urechile noastre, sunt nume exotice ce nu își pierd farmecul și ne poartă cu gândul la epopeea lui Ghilgameș, legendarul conducător al Urukului: Nippur, Lagash, Ninive, Ur. Elam, Kish, toate ne trag în partea aceea. Descoperirea istoriei din spatele miturilor este provocarea pe care ne-o aruncă autorul. Marc Van De Mieroop,

istoric specializat în Antichitate, cu interese vizând zona Orientului, a publicat cărți despre Egiptul antic, Mesopotamia, despre Ramses al II-lea sau despre Hammurabi al Babiloniei. În volumul de față, *O istorie a Orientului Apropiat în Antichitate (cca 3.000 – 323 î.Hr.)*, Marc Van De Mieroop oferă publicului o istorie accesibilă a vechilor

civilizații din acest spațiu. De la început trebuie spus că principalul scop al volumului este punerea la dispoziția studenților a unui instrument cât mai util în a afla evoluția istorică a Orientului Apropiat. În egală măsură, capacitatea de sinteză a autorului și claritatea expunerii fac ca această carte să fie ideală pentru publicul larg.

RADU CUCUTEANU

Îmbrățișarea de către Van De Mieroop a acestei direcții sintetice care să vină către public este subliniată și de numărul de hărți și de ilustrații cu care este împânzită lucrarea, ca și secțiunea de final numită „Bibliografie recomandată”, pentru cei care vor să cunoască mai în amănunt istoria Orientului Apropiat.

Ce este însă Orientul Apropiat? Bună întrebare. În secolul al XIX-lea sintagma desemna rămășițele Imperiului Otoman din estul Mediteranei – ceea ce astăzi numim Orientul Mijlociu. Dar între cele două denumiri sunt unele diferențe, care trebuie subliniate: la nivelul istoriei antice, Orientul Apropiat este, cum spune autorul, „regiunea ce se întinde de la coasta orientală a Mediteranei la centrul Iranului și de la Marea Neagră la Marea Roșie” (p. 21). Evident, vorbim aici despre o definiție de o anumită fluiditate, obiectul de studiu fiind reprezentat de zone-nucleu, care de-a lungul mileniilor își schimbă dinamica și, implicit, forma. Două lucruri, consider eu, trebuie precizate. În primul rând, Egiptul nu intră aici decât fragmentar. Mai important însă este faptul că centrul acestui spațiu este reprezentat de Mesopotamia, zona cuprinsă între Tigru și Eufrat (cu Asiria în nord și Babilonia în sud), așa-numita Semilună fertilă, locul de naștere a primelor mari civilizații umane.

Dacă am stabilit spațiul de referință, să vedem și la nivel cronologic despre ce perioadă vorbim. Și aici lucrurile sunt nuanțate. Nu există în istorie un moment în care totul se termină, ci deveniri în *la longue durée*, fenomene pe care le observăm și le categorisim din motive epistemologice și pedagogice. Pentru că o evoluție ce se oprește pe un palier continuă pe un altul (cultural, religios, economic, social). Prin urmare, această istorie a Orientului Apropiat începe, tradițional, în

jurul anului 3.000 înainte de Christos, odată cu apariția scrisului. Cât despre punctul de final, istoricul belgian optează pentru anul 323 î.Hr., anul morții lui Alexandru Macedon (cum aminteam mai sus, sunt posibile și înaintate mai multe date pentru acest final, de la 539, când cade ultima dinastie mesopotamiană, la 331, când Alexandru Macedon cucerește Persia).

ÎN LIPSA SCRISULUI, APARIȚIA MARILOR IMPERII AR FI FOST IMPOSSIBILĂ

Legat de aceste subiecte, cronologia și geografia Orientului Apropiat, trebuie să spun că unul dintre ceea ce am perceput drept atuuri ale cărții stă în faptul că istoricul le abordează separat, alături de altele, în cadrul capitolelor, sub titlul de controversă. Provocatoare și antrenante, aceste controversă (16 la număr) sunt în măsură să arate cititorului felul în care funcționează bucătăria internă a istoricului și modalitatea prin care se ajunge la preferarea unei interpretări în defavoarea alteia. Ceea ce reușește să facă istoricul este să îmbine și să aducă laolaltă, într-o manieră accesibilă, izvoarele istorice divergente ce privesc Orientul Apropiat în Antichitate.

Van De Mieroop își împarte volumul în trei, fiecare diviziune corespunzând unei forme de organizare politică ce a caracterizat Orientul Apropiat: orașele-stat (aproximativ 3.000 – 1.600 î.Hr.), statele teritoriale (cca 1.600 – 1.000 î.Hr.) și imperiile (cca 1.000 – 323 î.Hr.). Fiecare capitol are la început o mică schemă cronologică, care îi permite cititorului să plaseze în timp cele mai importante evenimente ale perioadei.

Dar de ce acel an 3.000? Pentru că atunci putem vorbi cu adevărat de orașe, de un fenomen al organizării umane care a dus la marile conglomerate urbane cu

adevărat – cum este cazul așa-numitului fenomen Uruk. Această dezvoltare ne arată cum apare o formă complexă a societății, cea care de altfel va crea și scrisul (cuneiformele), marcând odată cu el trecerea din preistorie în istoria propriu-zisă. Modelul va fi preluat în scurt timp în întreaga zonă, apărând oraș-stat, centre ce încep încet să dezvolte rețele comerciale pe distanțe mai lungi și să întemeieze dinastii.

În fapt, pentru Marc Van De Mieroop, apariția și răspândirea scrisului, cu toate formele sale diferite și dezvoltarea pe care o cunoaște, reprezintă un element-cheie în dezvoltarea structurilor sociale antice din Orientul Apropiat. Deoarece consecința apariției scrisului este înregistrarea trecutului, ceea ce duce la dezvoltarea ierarhiilor sociale, deci a societății. La aceasta se adaugă și crearea birocrăției, în special după răspândirea alfabetului linear. În lipsa scrisului, apariția marilor imperii ar fi fost imposibilă, atât la nivel de complexitate socială, cât și ca administrație.

De aici, istoricul ne poartă pas cu pas, subliniind evoluțiile politice, pe care le ilustrează cu hărți, pentru a înțelege cum s-a trecut apoi la organizări și mai complexe la nivel social și politic, anume regatele, iar cum ulterior aglutinările teritoriale (evident, foarte adesea prin forța armelor) au dus la dezvoltarea imperiilor, cu dificultățile pe care le implică guvernarea unei entități eterogene, formată în fapt din numeroase popoare și state.

Volumul acoperă preistoria Orientului Mijlociu, Sumerul, Babilonia (a se vedea și planul Babilonului în secolul al VI-lea î.Hr. pus la dispoziție de autor), Asiria, Regatul Hitit, cel al elamiților, pentru ca la final să se ocupe (pe parcursul a două capitole) de Persia și imperiul său universal – un pleonasm astăzi, dar care abia la vremea respectivă ajunge să capete această nuanță –, deși aici consider că istoricul ar fi



Marc Van De Mieroop

Historia

O ISTORIE A ORIENTULUI APROPIAT ÎN ANTICHITATE

(cca 3000 – 323 î.Hr.)

POLIROM

putut să prezinte mai pe larg unele lucruri. Pe de altă parte, prezentarea (pe scurt) pe care o face a regatelor lui Israel și al lui Iuda, în contextul discuției legate de relațiile dintre Imperiul Persan și Egipt și Levant, poate fi de interes și pentru cei preocupați de cercetările biblice.

O istorie a Orientului Apropiat în Antichitate (traducerea în limba română s-a făcut după cea de-a treia ediție) reprezintă o introducere excelentă pentru această zonă, care se recomandă prin felul în care explică procesele ce s-au derulat aici, subliniind complexitatea istoriilor locului, îmbinând partea politică – care

predomină în abordarea lui Van De Mieroop – cu cea economică, socială, culturală etc. În ciuda faptului că, din rațiuni de spațiu, sunt părți foarte concise, volumul, gândit ca un curs, are un stil clar și accesibil, iar anexele vin și ele în ajutorul cititorului. Faptul că autorul a reușit să cuprindă în mai puțin de 400 de pagini circa trei milenii de istorie este în sine o realizare remarcabilă. **SDC**

Marc Van De Mieroop, *O istorie a Orientului Apropiat în Antichitate (cca 3.000 – 323 î.Hr.)*, traducere de Vlad Stângu, colecția Historia, Polirom, 2016

Cosmin Leucuța – Hoodoo

„Suplimentul de cultură” publică în avanpremieră un fragment din romanul *Hoodoo*, de Cosmin Leucuța, care va apărea în curând în colecția „Ego. Proză” a Editurii Polirom.

– FRAGMENT –

Mirosea urât și avea ochii rătăciți. Tricoul de pe el era rupt și murdar și își rotea capul neîncetat, speriat, dar nu căuta să se ferească de un pericol ascuns, ci căuta pe cineva, și încetul cu încetul își dădea seama că persoana aceea nu era de găsit. Puteai vedea în ochii lui că era obosit și furios. Puteai vedea, dacă erai atent, că nu își dorea să rămână în lumea aceasta plină de regrete și lacrimi și putregaiuri. Țigara din mâna lui atârna, era atât de ușoară, încât părea că levitează de una singură. Mâna lui subțire și fibroasă, degetele lui împuținute abia atingeau hârtia, iar arsura se apropia pe nesimțite de pielea lui. Privea în zare, undeva chiar lângă soare, fără să clipească. Ochii săi sticloși erau imobili. Nu voia să privească nimic din cele ce se aflau în jurul său. Avea o zgârie-tură lungă și subțire pe obrazul stâng, iar blugii de pe el erau

CARTEA

Înainte să împlinescă 18 ani, Sofia află că a rămas însărcinată cu Knopf, un om foarte influent, aflat în plină ascensiune. Sarcina fetei nu are cum să rămână fără urmări, așa că Albert este trimis să o ucidă. În scenă intră Paul, un bărbat misterios și tăcut, care o salvează pe Sofia și apoi o ia cu el într-o călătorie spre Vest și spre libertate, încercând să pună cât mai mulți kilometri între ei și necruțătorul Albert. Pe urmele lor pornește și Anton, fratele geamăn al fetei, hotărât să-și recupereze cu orice preț sora pe care o crede răpită. În paralel, Isabela se luptă cu dragostea ei împărțită în două, cu sentimentele de vinovăție și cu alegerea pe care trebuie să o facă în curând. Dumnezeu își face apariția în carne și oase. Are buzunarele pline cu secrete, iar agenda lui este cel puțin sinistru. Toți sunt legați prin nenumărate fire invizibile și, fără să știe, se îndreaptă cu viteză în aceeași direcție, spre o întâlnire – și un personaj – care le va schimba viețile pentru totdeauna. **SDC**

soioși și jerpeliți. Când își scotea puținii bani din buzunare – câteva bancnote mototolite și un pumn de monede atât de lipsite de valoare, că ar fi luat mai mulți bani pe ele vânzându-le la fier vechi decât cât valorau ca monede – se vedea că nu pune mare preț pe ei. Îi atingea cât mai rar și cât mai puțin posibil, ca și cum erau murdari și îi provocau greață. Erau infecți și toată lumea se îmbolnăvea de la ei. Asfaltul pe care călca era încins de la soare. Îl străbătea din oraș în oraș, căutând mereu ceva, cu ochii aceia ai lui injectați, cu degetele strânse pe bretelele rucsacului uzat. Cerul se întuneca și stelele îi vegheau pașii, tenișii lui târșând pietrișul și praful de pe marginea șoselelor. Lumea era un mausoleu zgomotos și băiatul îi ignora ecourile. Tot ce făcea, tot ce știa că trebuie să facă era să înainteze. Nimic nu îl oprea. Nici atunci când trei băieți îl opriră și îl întrebară cât era ceasul nu se opri. Chiar dacă ei îl amenințară cu niște cuțite cu arc și cu rozete de plumb și îl loviră în coaste și în picioare, nici atunci nu se opri. Sângele curgea din rănilor lui, dar nu îl lua în seamă. El vedea imaginea de ansamblu și știa că asta nu însemna nimic. Strângea din dinți mai tare, strângea bretelele rucsacului mai tare pe umeri și pășea mai apăsător și mai repede. Trecea pe lângă terenurile de sport împrejmuite cu garduri de sârmă și auzea larma copiilor care se jucau cu mingea. Le privea fețișoarele murdare și asudate, zâmbetele mirate și nu voia să înțeleagă. Nu îl interesa nimic.

Mergea mai departe.

Sofia!

Îi era dor de casă.

Nicăieri nu era ca acolo, dar trebuia să plece departe ca să afli asta.

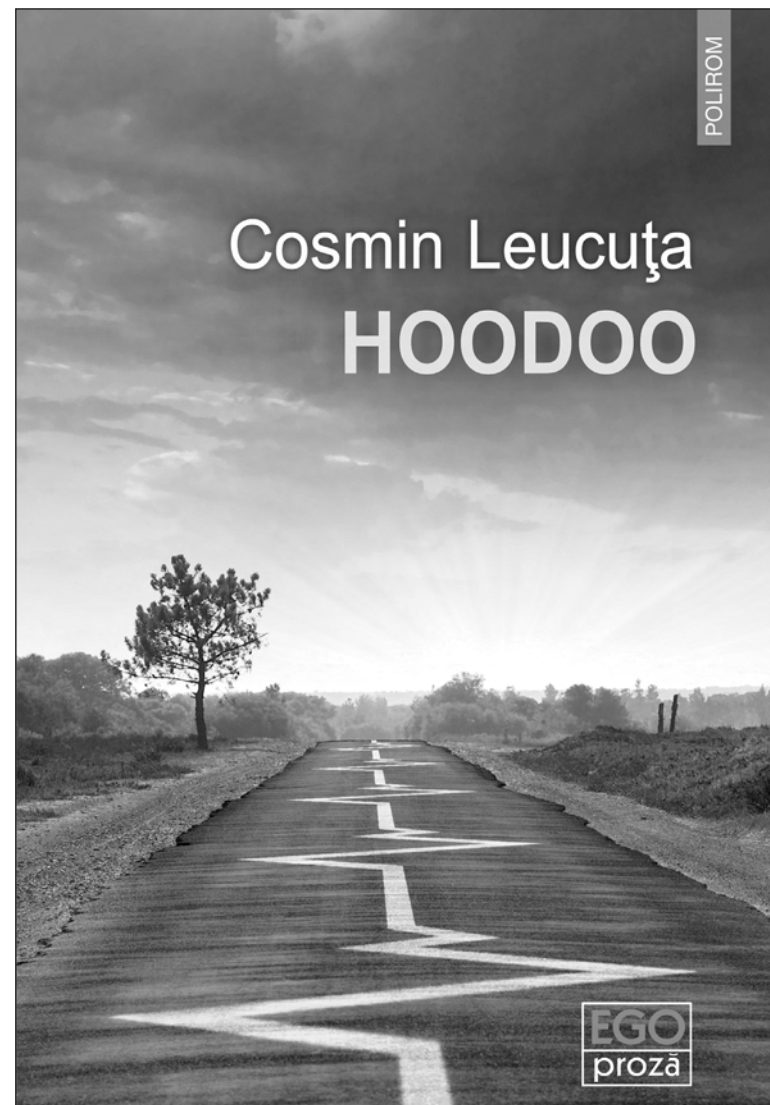
Îi era dor de vremurile mai complicate, când problemele reușeau cumva să-i distragă atenția de la ceea ce simțea. Simplitatea situației sale îl îngrozea. Traversa podurile luminate obscur și simțea apa curgându-i pe sub picioarele obosite. Privea șuvoiul acela murdar și i se părea ciudat că

nimeni nu vedea cum viața se prelingea dintre oameni și se îndrepta spre locuri mai bune. Când prea multă milă și scârbă se adunau în sufletul său, își ridica privirea spre luna albă și o sorbea, o inspira în piept și o lăsa să-l sature. Luna îl făcea să uite. Și, pentru o vreme, totul era iarăși bine. Se trezea din când în când și vedea că lumea era culcată pe o parte. Apoi se ridica și lumea stătea și ea în picioare. Cuvântul era scris pe obrazul lui. Mai multe cuvinte erau scrise pe obrazul lui. Lângă el vedea un ziar și își simțea capul zdrobit fiindcă dormise cu fața pe un articol despre demolări din zona de sud a orașului. Dezvoltatorii imobiliari făceau ravagii pe piață, iar sufletele gonite de peste tot, de prin toate colțurile, își puteau găsi în sfârșit un loc al lor în care să se odihnească.

Iar băiatul, mai slab, mai obosit și mai singur, mergea tot înainte.

Nu își găsea pacea promisă tuturor.

Era un *perpetuum mobile* care se hrănea din ritmul lumii, infinitul înmulțit cu 2, trebuia doar să-i strigi numele ca să te însuflețească și pe tine și să te lase apoi în urmă. Trecea pe lângă aceiași stâlpi de telegraf ca și ea, și nu se gândea decât la cât de întunecați erau. Ajunse într-o zi și la ușa Raiului și nu îi plăcură intarsiile și încrustațiile de mahon. Mirosea a ghimbir și a vodcă. Generații întregi înecate într-un ocean de vodcă. Raiul era odihnă pentru cretini. Băiatul trecu mai departe. Trezește-te în fiecare dimineață și plimbă-te prin lume fără țel, apoi întoarce-te acasă obosit. Fii o victimă! Băiatul nu voia să aibă nimic în comun cu tine. Buzele lui arse de sete inspirau aerul și mergeau într-o singură direcție. Se oprea din când în când ca să bea un pahar cu apă, dacă găsea așa ceva în drumul lui. Să mănânce ceva, dacă se găsea ceva de mâncat. Pâinea era mușcăită, măslinile lăsaseră o zeamă neagră pe fundul cutiei, roșiile erau moi și pline de pete întunecate, iar șunca prinsese un miros greu de la căldură. Dar băiatului



îi era foame. Privi cele înșirate în fața lui. I se făcu și mai foame, îi era și greață. Voia să fie liber, să scape de dorințele, nu, nu dorințe, să scape de necesitățile acelea groțesti și inutile. Mâncai astăzi, trebuia să mănânci și mâine. Beai astăzi, mâine trebuia să repeți figura. Voia să fie liber și împăcat, să nu se mai zbată atât de tare pentru nimic. Toate cuvintele din lume adunate dădeau un mare gol și golul acela, nepăsarea aceea, își făcuse culcuș în pieptul băiatului, iar el se aplecă și începu să mănânce, fiindcă avea de mâncat. Sau să rabde, dacă nu era nimic altceva de făcut. El știa exact ce avea de făcut și știa exact încotro se îndrepta. Era un învingător. Mergea mai departe și nu se uita înapoi la cei care închideau ochii în urma lui. Vântul le usca lacrimile pe obraji. Când trecea pe lângă oameni, ei îl priveau și se simțeau norocoși. Împărțeau între ei roadele trudei lor și transformau noaptea în ziua. Băiatul murdar și slab îi ocolea, iar dacă nu putea face asta, atunci își croia drum printre ei. Nu avea nevoie de ajutor. Știa exact încotro se îndrepta. Știa și drumul. Vedea la lumina lunii ca și cum ar fi fost ziua în amiaza mare. Bătrânele își

făceau cruce și scui-pau în sân când trecea pe lângă ele, cu părul lor sărmos și alb, cu ochii lor mici și plini de amărăciune și sfaturi inutile. El era câinele pierdut de turmă. Nu avea nevoie de iubire. Scrisese asta în carnetelul lui: *Iubirea este un alt mod de a spune că tot ce contează în viață e cine pe cine învață o lecție mai dură!* El știa puține lecții, dar știa să audă lucrurile importante.

Vedea bine, fuma mult și asculta des sunetul pe care îl scooteau motoarele eșecului. Totul se dezmembra în jurul lui.

Războiul era depășit fiindcă nimănui nu îi păsa de el.

Dumnezeu avea dreptate.

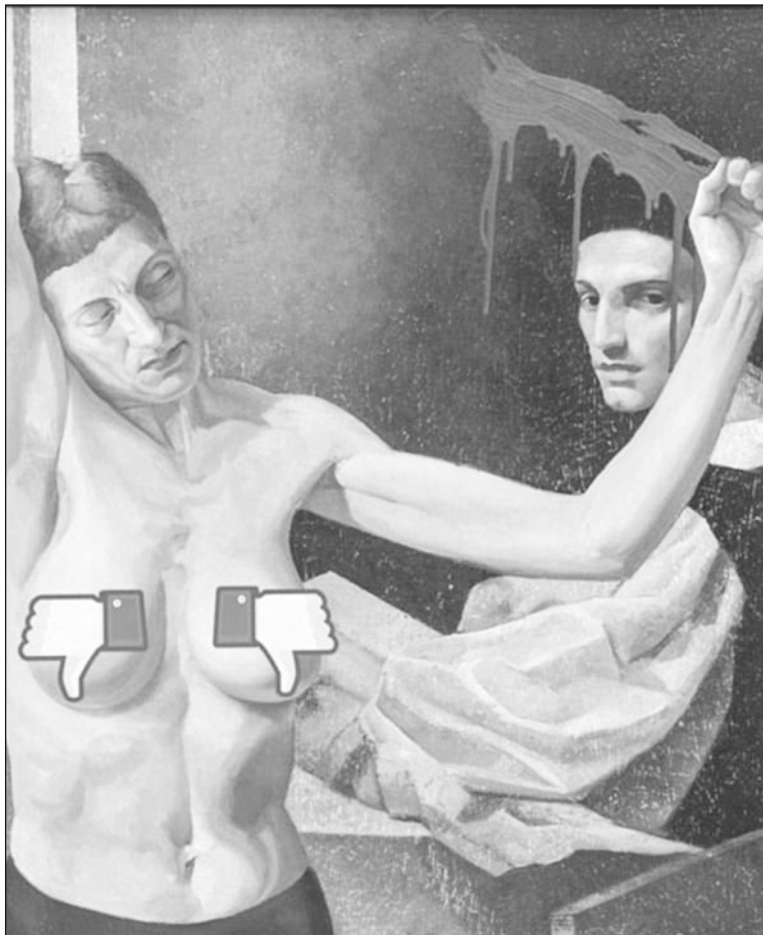
Pielea lui era lucioasă și neagră ca noaptea din jurul său. Buzele lui erau crăpate de sete, iar zâmbetul lui nu avea o versiune alternativă. Lumea exista doar în imaginația lui. Oamenii vorbeau folosind doar cuvintele pe care le știa și el. În clipa în care uita ceva, acel lucru înceta să mai existe. Nu avea coșmaruri în care era iubit pentru ceea ce era și nu rata ocazia de a deveni un om mai bun. Nu privea înapoi și mergea mereu mai departe. Frumusețea incidentală a lumii din jurul său nu-l întârzia.

Absolut deloc. **SDC**

Nu mă cenzurează-mă

Fac parte dintre cei care au păreri despre filmul câștigător al Ursului de Aur, *Nu mă atinge-mă* fără să-l fi văzut. Ba chiar, am o părere despre părerea lui Dan Negru, care s-a declarat dezgustat și ne-a îndemnat pe toți cei care ne-am bucurat de performanța filmului să ne băgăm Ursul de Aur în fund. „Dacă aş posta aici imagini din film, FB mi-ar dezactiva contul”, a spus Negru. Și, din păcate, aici îi dau dreptate.

În luna februarie 2018, în Franța, a început un proces despre care se tot vorbește de câțiva ani, alintat drăgăstos „Facebook împotriva vaginului”. Mai precis, este vorba despre un profesor francez căruia i-a fost suspendat contul de Facebook după ce a postat imaginea picturii *L'Origine du monde* de Gustave Courbet, din 1866. Expusă la Muzeul Orsay, opera de artă ilustrează destul de realist organele genitale ale unei femei. Facebook a dezactivat contul de pe care a postat imaginea, confundând-o cu o imagine pornografică. Posesorul contului a dat în judecată Facebook pentru limitarea dreptului la liberă exprimare, iar o primă victorie a avut-o în 2015, când s-a decis că procesul poate avea loc pe teritoriul



Franței, nu doar în California, așa cum scrie în termenii și condițiile de utilizare a platformei.

Între timp, de la declanșarea conflictului, Facebook și-a schimbat și „standardele de decență”. În

prezent, Facebook restricționează nuditatea deoarece „o parte din audiența globală poate fi sensibilă la acest gen de conținut – în special din cauza vârstei sau a contextului cultural”. Declară că

sunt interzise fotografiile ale organelor genitale, imagini ale sânilor feminini, dacă este vizibil sfârșul. Facebook declară că nu cenzurează imagini ale alăptatului și nici cicatrici ale mastectomiilor. Și, ca rezultat al numeroaselor critici, susține de asemenea că nu cenzurează imagini ale picturilor, sculpturilor sau alt tip de nuditate artistică.

Lista erorilor contrazice însă afirmațiile. În luna decembrie a anului trecut, Facebook a cenzurat pe criterii de „pornografie” o imagine cu Venus din Willendorf, o statuie veche de 30.000 de ani, reprezentare a fertilității feminine. Patru încercări de a contesta decizia Facebook au rămas nerezolvate.

În 2016, o fotografie cu femei aborigene, goale de la brâu în sus, implicate într-un dans ritualic și pictate pe corp cu însemne tradiționale, a fost considerată indecentă. Un caz care a stârnit extrem de multe discuții a avut loc tot în 2016, când Facebook a cenzurat o celebră fotografie din timpul războiului din Vietnam în care apărea o fetiță de nouă ani, dezbrăcată, care fugea de un atac chimic.

Fotografia din 1972 câștigase Premiul Pulitzer. În lista imaginilor



MĂDĂLINA COCEA

DE VEGHE-ŢI LANUL DE CULTURĂ

indecente se mai găsește și statuia Miciei Sirene din Copenhaga, a lui Hercule din Kassel, „Make America Great Again” – o caricatură a unui Donald Trump ne-dotat în pielea goală și, mai amuzant decât atât, o fotografie cu un tort decorat cu biluțe de marțipan care cumva au fost interpretate ca fiind 12 sfârșcure.

La sfârșitul lunii februarie 2018, un muzeu din Frankfurt care a dorit să își promoveze expoziția cu picturi de Rubens de acum 400 de ani a trebuit să capituleze în fața politicii de publicitate a Facebook. Nu putea folosi imagini cu picturile originale. Una dintre ele era cea a Mântuitorului, despre care algoritmul automat al platformei a spus că stătea într-o poziție „prea sugestivă”.

Facebook are, deci, un lung șir de rateuri în cenzură. Dacă arta de acum 30 de milenii poate ofensa, cu siguranță ar fi și cazul filmului câștigător al Ursului de Aur. Dar asta nu îl face mai puțin artă. **SDC**

Tudorelul ca unitate de măsură

Se întâmplă destul de rar ca un ministru al Guvernului României din vremurile acestea să ajungă la un nivel de celebritate precum cel atins de Tudorel Toader. Trei sferturi dintre miniștrii cabinetului Dăncilă sunt și vor rămâne fără chip și fără identitate din perspectiva opiniei publice. Au fost meniți să servească pe post de paravan baronilor locali din PSD, cei a căror gură a trebuit hrănită de Liviu Dragnea cu ocazia recentelor ediții ale showului de acrobație politică numit CEX.

Cu Tudorel Toader lucrurile stau fix pe dos: tot românul, antenist sau rareșbogdanist are o părere, bună sau proastă, despre rectorul



GEORGE ONOFREI

DOI-ZECE, PROBĂ!

suspendat al Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, fost judecător al Curții Constituționale a României, fost procuror, fost avocat, fost și actual protejat al mai-marilor din politica românească. Și, cum bine ne dăm seama, un om care, oricât de multe „fost”-uri are în C.V., și prezentul îi este prielnic tot timpul.

Păstrând proporțiile, asemenea lui Cristian Petcu, supranumit și „bugetarul care cade întotdeauna în picioare”, și Tudorel Toader are mereu de făcut ceva important într-o funcție în orice zi lăsată de la Dumnezeu pe acest pământ. Iar Dumnezeu e milostiv cu domnul Tudorel, permițându-i, din când în când, și cumulul de funcții. Gurile rele pomenesc și de viitorul luminos al aceluiși domn, europarlamentar, poate chiar primar la Iași, ce-o să-i mai dorească inimioara.

Având în vedere toate cele prezentate mai sus și ținând cont de prevederile articolului 3, alineatul 2 din Codul de Procedură al Parvenitismului în Societate, „tudorelul” ar putea fi noua unitate

care măsoară starea de „a fi cineva” în România. „Tudorelul” măsoară, totodată, preocuparea unui specialist într-un domeniu de a nu cădea în anonimat, de a nu rămâne fără o ștampilă de instituție sub care să-și strivească semnătura.

„Tudorelul”, spre deosebire de „pinalti”-ul sau „cocoș”-ul din politică, nu la bogății se gândește prima oară, ci la funcții. Nu este la fel de tentat precum alți colegi de generație să se căpătuiască prin șpăgi rapide, fiind mai degrabă devotat vechiului sistem PCR (pile, cunoștințe, relații). Ca un bun familist, „tudorelul” are permanent grijă să fie treaba bună nu doar pentru sine, ci și pentru rudele de gradul I. Poate și II.

„Tudorelul” este dispus la sacrificii. Înțelege foarte bine ce i se cere și cât timp are, în medie, să rezolve ceea ce i se cere. Trage de timp ca nimeni altul, cu argumente, dar cunoaște consecințele dacă întinde prea mult coarda. De exemplu, dacă amână prea mult un deznodământ solicitat de vreun binefăcător, sau chiar de însuși Binefăcătorul, riscă să-i fie stricate vacanțele pe alte continente și să se întoarcă de urgență în țară. Neplăcut.

Spre deosebire de „cotârlețul” din politică și societate, „tudorelul” nu are trecut de fotbalist sau de manechin, ci se distinge prin faptul că a urmat școala la timp, câinele nu i-a păpat niciodată tema și și-a dat absolut toate examenele. „Tudorelul” se mai întâmplă adeseori chiar să fie șef de promoție. În fapt, acesta face un mare bine societății, ținând cu dinții ca zicala „cine are carte, are parte” să fie respectată în literă, nu doar în spirit. **SDC**

Întoarcerea cenzurii în anul I DW (după Weinstein)

Lumea culturii este confruntată cu o provocare redutabilă: apariția a noi forme de cenzură venite din partea unor grupuri de presiune, asociații sau colective *ad-hoc*. Pentru moment, în majoritatea cazurilor, autoritățile au dat dovadă de curaj, dar până când?, se întreabă „Slate”.

Articolul din „Slate” începe prin a aminti un fapt petrecut în 2014, când West Australian Opera a luat decizia de a anula spectacolul *Carmen* de Bizet pe motiv că unii actori fumează pe scenă, iar acest fapt este „incompatibil” cu mesa-

jele antifumat ale unuia dintre sponsorii instituției.

Astăzi, mai ales pe valul isteriei #metoo, astfel de situații s-au multiplicat. „Leri”, scrie „Slate”, „societatea exercita o presiune în favoarea libertății de a crea.



LUCIAN AMARII (JUP)

SUPLIMENTUL LUI JUP



Astăzi, datele par a se schimba. În diferite ocazii, grupuri organizate ocupă terenul mediatic sau juridic, mergând deseori până la intimidare fizică”.

De exemplu, în decembrie, „Liberation” enumera mai multe cazuri în care artiști precum Balthus, Gauguin sau Schiele, morți de ani de zile, „își văd operele contestate din motive de sexualitate controversată, ca urmare a afacerii Weinstein”. O petiție cu 10.000 de semnături cere retragerea unui tablou de Balthus de la MET, în New York. Londra, Köln și Hamburg refuză campania de afișe ale unei expoziții retrospective Schiele.

Tot recent, festivalul internațional de film fantastic *Même pas peur*, ce are loc în La Réunion, a fost obligat să își retragă afișul care reprezenta două femei vopsite în negru, la presiunile Consiliului reprezentativ al asociațiilor negre din Franța. „Artiștii au de ce să fie neliniștiți”, scrie „Slate”. „Am trecut de la o societate care cerea mai multe libertăți și încuraja libertatea de creație la o societate ce pretinde interdicția diverselor opere.”

Tot „Liberation” publica în ianuarie un apel al L’Observatoire de la liberté de création, un grup creat „în urmă cu 15 ani pentru a răspunde atacurilor lansate contra operelor de artă din partea asociațiilor reacționare”, un grup care astăzi este alarmat „de o nouă formă de cenzură venită din partea asociațiilor antirasiste sau feministe”. „Dacă critica este necesară,

a vrea să interzici cărți sau filme semnalează eșecul dezbaterii democratice.”

„Vedem cum se constituie aici tribunale populare, petiționare, care își arogă dreptul de a pronunța «sentințe» răspândite de rețelele sociale vizând un anume spectacol, o anume scenă dintr-o piesă de teatru, retrospectivă sau melodie. Aceste puneri în cauză a unor opere nu se mulțumesc doar să critice, ele nici nu caută dezbateră. Ele vin cu lecturi unice, dogmatice și cer interzicerea, în ciuda oricărei legi în vigoare. Aceste atacuri repetate riscă, dincolo de operele vizate, să conducă la cea mai rea dintre cenzuri, cea mai radicală, cea mai perfidă, cea care intervine înainte ca opera să existe. Opere care nu vor pune nimănui probleme, fiindcă nici nu vor exista sau vor exista numai după ce vor fi complet aseptizate”, se arată în comunicatul publicat de „Liberation”.

De asemenea, L’Observatoire atrage atenția că aceste asociații luptă contra diverselor forme de organizare și uită să opereze „necesara distincție dintre artist și operă”, cu trimitere directă la soarta operelor unor artiști cu un comportament controversat, cum ar fi Roman Polanski.

Această problemă a noii cenzuri nu se rezumă doar la Franța, ea trece și Atlanticul. De exemplu, într-o opinie publicată de „Journal de Montreal” în ianuarie, jurnalista Sophie Durocher se declară șocată de un raport al unui ziarist în care se arată că la

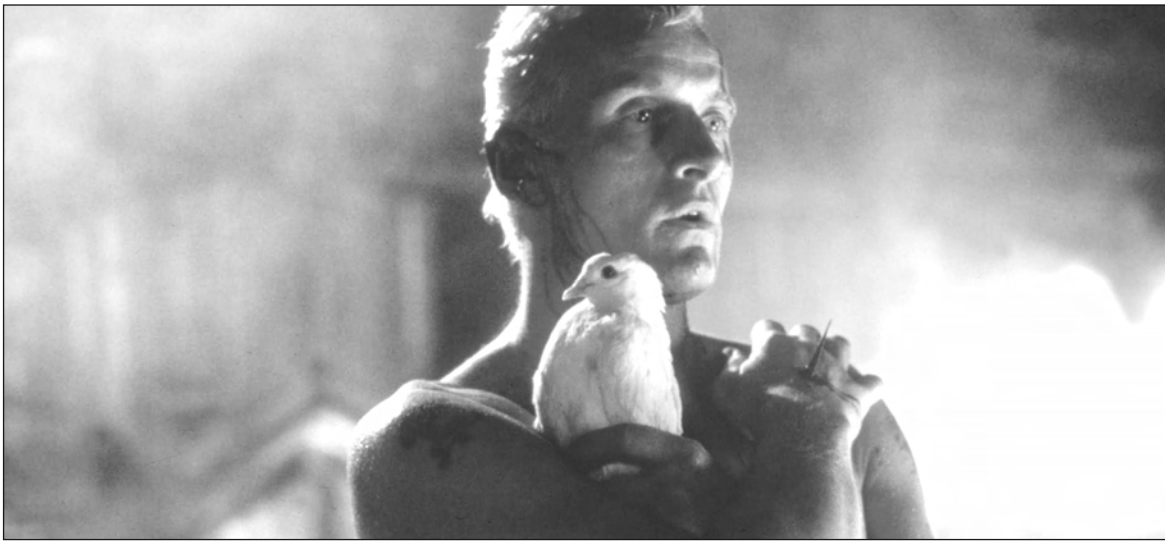
colegiul Maisonneuve „profesorii practică autocenzura pentru a evita să jignească credințele religioase sau culturale ale studenților”.

Înapoi în Europa, „Le Monde”, aducând în discuție cazul Woody Allen, tot mai părăsit la Hollywood, se întreabă „#metoo: asistăm oare la întoarcerea cenzurii în artă?”.

Trecând în revistă cazurile artiștilor șterși din producțiile TV sau cinematografice, în ultima perioadă, în urma acuzațiilor de hărțuire sexuală, „Le Monde” este de părere că toate aceste fapte pun din nou în discuție distincția dintre artist și opera sa. „Ca să știți și voi, Caravaggio a fost un criminal, Degas un mizantrop execrabil. Din această perspectivă, ce «poliție» are dreptul să decreteze cine are dreptul de a fi expus la Luvru?”, se întreabă Thomas Schlessler, director al Fundației Hartung Bergman, care avertizează asupra judecării unei opere prin prisma personalității autorului.

„Le Monde” este de părere că, dincolo de Atlantic, această distincție nu se face de la sine. „Dar asta nu înseamnă că Franța nu suferă și ea de pe urma importării normelor americane”, spune Nathalie Heinrich, sociolog al artei la CNRS.

Există și un avantaj major al acestor dezbateri, crede Thomas Schlessler, și anume că acestea „restituie operelor contestate puterea lor deranjantă, cât timp, în vremuri mai calme, sunt tratate cu indiferență”. **SDC**



Rutger Hauer: *Blade Runner 2049*, un film inutil

Interpret al unuia dintre cele mai faimoase roluri din istorie, cel al androizului Roy Batty în *Blade Runner*-ul original, cel din 1982, actorul olandez Rutger Hauer și-a exprimat, în sfârșit, părerea despre continuarea realizată anul trecut de către Denis Villeneuve. „Arată bine, dar încerc să înțeleg de ce a fost necesar acest film”, a declarat Hauer. „Cred că, atunci când ceva este atât

de frumos (precum filmul original – n.r.), e mai bine să-l lași în pace și să faci alt film. Nu te sprijini pe succesul său, strâns vreme de 30 de ani în underground. Din multe puncte de vedere, *Blade Runner* nu a fost un film despre replicanți, a fost un film despre ce înseamnă să fii om. Cam ca *E.T.* Nu sunt sigur însă la ce întrebare vrea să răspundă continuarea. Nu e un film centrat pe

personaje, nu are umor, nu are dragoste, nu are suflet. Vezi că e un omagiu adus originalului, dar pentru mine nu e de ajuns.” Hauer mai spune că nu îi plac filmele care sunt produse astăzi. „Ochiul regizorului și punctul lui de vedere au avut de suferit în producțiile mari din ultimele decade”, spune el. „Caut filme îndrăznețe, dar nu prea văd boașe la majoritatea filmelor de azi.” **SDC**

PE SCURT



■ La 40 de ani de la dispariție, Maria Callas va cânta din nou, pe 30 noiembrie, la Paris, în sala Pleyel. Totul este posibil grație noilor tehnologii numerice, care o vor resuscita pe celebra artistă sub forma unei holograme. O orchestră simfonică de 60 de muzicieni va acompania spectacolul vedetei holografice.

■ Viitorul film al lui Quentin Tarantino, inspirat de crimele clanului Manson, se va numi *Once Upon a Time in Hollywood* și va prezenta capitala americană a filmului la apogeul perioadei hippie. Două nume mari au fost anunțate deja în distribuție: Leonardo di Caprio și Brad Pitt.

■ Academia Americană de Film ia în considerare ca, pe viitor, să introducă o nouă regulă, prin care se va interzice filmelor care candidează la premiile Oscar să o facă și la Emmy.

■ Reputatul scenarist și dramaturg american David Mamet a anunțat că scrie o piesă despre Harvey Weinstein. „Fiecare societate trebuie să se confrunte cu demonul nestăpănit al propriei sexualități și caută diverse moduri de a îl înfrunța, dar nici unul nu funcționează foarte bine”, a comentat Mamet într-un interviu pentru „Chicago Tribune”.

■ Englezii de la „The Telegraph” au publicat o nouă listă a „celor mai bune o sută de romane din toate timpurile”, întocmită pe baza voturilor criticilor. Pe primele poziții în acest top s-au clasat, în ordine: 1. *Middlemarch*, de George Eliot; 2. *Moby Dick*, de Herman Melville; 3. *Anna Karenina*, de Lev Tolstoi; 4. *Portretul unei doamne*, de Henry James; 5. *Inima întunericului*, de Joseph Conrad; 6. *În căutarea timpului pierdut*, de Marcel Proust; 7. *Jane Eyre*, de Charlotte Brontë; 8. *Disgrace*, de J.M.

Coetzee; 9. *Doamna Dalloway*, de Virginia Woolf; și 10. *Don Quijote*, de Miguel de Cervantes.

■ A încetat din viață cineastul britanic Lewis Gilbert, care a realizat trei adaptări după romanele lui Ian Fleming: *You Only Live Twice* (1967), *The Spy Who Loved Me* (1977) și *Moonraker* (1979).

■ Găsit ca prin miracol în depozitele Luvrului, tabloul *Nymphéas, reflets de Saule* (1916-1919) de Monet a fost restituit proprietarului său japonez, după ce a fost considerat dispărut vreme de decenii.

■ Celebrul Colț Alb, eroul romanului lui Jack London, revine pe marile ecrane sub forma unui film de animație 3D, o coproducție internațională realizată de Alexandre Espigares, laureat al unui Oscar pentru scurtmetrajul *Mr. Hublot*, în 2014. Romanul lui London a mai fost ecranizat de șapte ori, ultima versiune cinematografică, datând din 1991, îl are pe Ethan Hawke în rolul principal. **SDC**

Pagini realizate de
DRAGOȘ COJOCARU

Miyazaki și mesajul cu sabie de samurai pentru Harvey Weinstein

Într-un interviu acordat ziarului „The Guardian” în 2005 și care a fost redescoperit săptămâna trecută, celebrul cineast japonez Hayao Miyazaki povestește cum a tranșat un diferend cu redutabilul Harvey Weinstein cu ajutorul unei săbii de samurai.

Povestea s-a petrecut în 1997, când Miyazaki a negociat cu Weinstein distribuția anime-ului *Prințesa Mononoke* în Statele Unite. Pe vremea aceea, Weinstein avea deja reputația de mare producător, dar în același timp era recunoscut și pentru faptul că obișnuia să taie scene întregi din filmele pe care le distribuia și producea (de exemplu, *Gangs of*

New York al lui Martin Scorsese a pierdut o oră de film).

„Am mers la New York, unde m-am întâlnit cu omul ăla, Harvey Weinstein, care m-a asaltat agresiv, cerându-mi să tai tot soiul de scene din film”, povestea Miyazaki. Cum cineastul japonez nu era de acord, producătorul șef al studiourilor Ghibli, Toshio Suzuki, i-a trimis lui Weinstein un cadou: o sabie de samurai și mesajul „no cuts” (fără tăieturi). Se pare că a fost suficient să-l cumințească pe Weinstein, care a distribuit *Prințesa Mononoke* în versiunea completă, așa cum o realizase cineastul nipon. „L-am învins”, a declarat, surzând, Hayao Miyazaki. **SDC**



Suplimentul DE CULTURĂ

Marcă înregistrată – Editura Polirom și
„Ziarul de Iași”. Proiect realizat de Editura Polirom în
colaborare cu „Ziarul de Iași”. Se distribuie gratuit
împună cu „Ziarul de Iași”.

Adresă: Iași, B-dul Carol I, nr. 4, etaj 4,
CP 266, tel. 0232/214.100, 0232/214111,
fax: 0232/214111

Redactor-șef: George Onofrei

Redactor-șef adjunct: Radu Cucuteanu

Editor: Anca Baraboi

DTP: Adina Arnăutu

Rubrici permanente: Bobi (Fără zahăr),
Mădălina Cocea, Dragoș Cojocaru,
Andrei Crăciun, Florin Ghețău,
Radu Pavel Gheo, Florin Lăzărescu,
George Onofrei

Carte: Doris Mironescu, Eli Bădică,
Florin Irimia, Marius Mihet, Cristian
Teodorescu, Bogdan-Alexandru Stănescu,
Alina Purcaru

Muzică: Victor Eskenasy,
Dumitru Ungureanu

Film: Iulia Blaga

Teatru: Olțița Cîntec

Caricatură: Lucian Amarii (Jup)

Grafică: Ion Barbu

Actualitate: Cătălin Hopulele

Publicitate: tel. 0232/252294

Distribuție: Mihai Sârbu, tel. 0232/271333,
Media Distribution S.R.L., tel. 0232/216112

Abonamente: tel. 0232/214100

Tarife de abonament: 45 lei pentru 3 luni;
91 lei pentru 6 luni; 182 lei pentru 12 luni.
Prețurile includ și tarifele postale.

„Suplimentul de cultură”
este tipărit cu sprijinul
Adevărul Holding

Presă



IULIA BLAGA

FILM

Noul film al lui Steven Spielberg e genul de dramă jurnalistică pe filiera *All the President's Men* (1976, de Alan J. Pakula, care trata despre Afacerea Watergate), la care face referire la final, mai ales că amândouă vorbesc despre două bombe de presă ale aceluiași cotidian, „The Washington Post”.

Motivul pentru care Spielberg readuce în atenție momentul publicării Dosarelor Pentagonului (*Pentagon Papers*) mai întâi de „The New York Times”, iar apoi pe larg de „The Washington Post” în 1971, ține de desecretizarea acestor dosare în 2011, lansarea filmului venind într-un context în care problematica libertății presei e în SUA mai actuală ca oricând.

Pentagon Papers reprezintă documente din perioada 1945-1967 sustrate și date publicității

de Daniel Ellsberg în 1971. Aceste documente demonstrează că Statele Unite mințiseră timp de 30 de ani în legătură cu atitudinea lor în Vietnam, mai ales în timpul războiului din Vietnam. Deși acuzat de spionaj, Daniel Ellsberg a scăpat basma curată, iar în zilele noastre a ținut partea Wikileaks și a lui Edward Snowden.

The Post nu are tensiunea și sobrietatea lui *All the President's Men* sau elanul juvenil al recentului *Spotlight* (2015) de Tom McCarthy. Scenariul scris de Liz Hannah și Josh Singer e prea în linia drepte, iar alegerea lui Meryl Streep și Tom Hanks în rolurile principale transformă filmul dintr-o evocare a unui moment important din istoria presei americane într-un vehicul al adorației pentru cele două vedete-statui. Nu te poți uita la ecran fără să nu le vezi soclul. Cel mai bine pică, totuși, Hanks care pare mai viu, în vreme ce Streep, imobilizată sub machiaj, te face să te gândești că a jucat cam tot ce se putea și că rolurile precedente vin după ea dintr-un film într-altul ca găștele.

Responsabilitatea lui Streep e însă mai mare decât a lui Tom Hanks, pentru că o interpretează pe Katherine Graham, primul editor



femeie al unui mare cotidian american, în vreme ce Hanks e doar zeusul & nervosul prototip de redactor-șef american pentru care profesionalismul e primordial. Katherine Graham moștenise „The Washington Post”, pe care tatăl Eugene Meyer îl cumpărase în 1933 și pe care soțul ei Phil Graham îl condusese până s-a sinucis, în 1963.

După moartea soțului s-a văzut obligată să preia afacerile familiei și să se impună într-un mediu masculin. Filmul bineînțeles că bifează tema emancipării feminine

și nu ratează ocazia de a înconjura cu markerul momentul când Katherine Graham trebuie să decidă singură (!) dacă să riște publicând materialul sau să asculte sfaturile bărbaților mai ponderați din consiliul de administrație.

Nu există scenă între Streep și Hanks în care să nu vezi „doi titani pentru prima dată împreună pe ecran”, până aproape de vii mai interesat de actorii din planul doi, de pildă de seriosul Bob Odenkirk, interpretul jurnalistului Ben Bagdikian de la „The Washington Post”, care a descoperit sursa dosarelor

(adică pe Daniel Ellsberg) și a convins ziarul să le publice.

Firește, mai sunt apoi atmosfera de film despre jurnalism din anii '70 și atmosfera de film din anii '70, cu mașinile alea extraordinare –figurația perfectă pentru străzi goale și însoțite, străjuite de zgârie-nori sau parcări dosite de unde adevăratul jurnalist își sună sursa. Și mai sunt imaginile lăsate pentru final, cele din tipografie, unde viteza rotativei sărbătorește victoria libertății presei. Ce vremuri! Parecă au trecut o sută de ani. **SDC**

Matematică de iarnă

Ceea ce pentru unii pare floare la ureche, pentru alții poate fi ceva de neînțeles. Așa este și cu plata online a facturilor de tot felul.

Atât timp cât viscolul nu rupe fibra optică, noi,ăștia înfipti în tehnologie până la genunchiul broaștei, ne achitam datoriile direct din confortul casei, în timp ce cu mâna stângă ținem o cană de vin fiert,

din care, mai mult ca sigur, vom vărsa și pe tastatură.

Dar, cum și noi, de la o vârstă, nu vom mai ține pasul cu vâltoarea tehnologică, unii deja nu o fac, vom urma sfânta cale a mersului până la casieria furnizorului. Asta dacă nu viscolește îngrozitor.

Cu o zi înainte de marea urgie, Nelu a găsit în poștă un preaviz de întrerupere a furnizării gazelor naturale. Și nu era tocmai vina lui, fiindcă în Valea Adâncă facturile sunt aduse cu întârzieri care ar umili până și ceferul. Noi primim direct preavize din astea de jale și pericol. Bun, mâine dimineață mă

duc să achit, plănui omul nostru. Ei, apoi să te ții!

Dacă notăm cu A casa lui Nelu și cu B sediul furnizorului de gaze, problema devine una de matematică gimnazială. La ora 8:00 Nelu a pornit spre punctul B și mașina echipei tehnice de debranșare a pornit spre punctul A, cu viteze egale, pentru că viscol și nămeți. Distanța dintre A și B este de 6 kilometri. După circa 850 metri, Nelu a făcut o pauză de rachi, de 8 minute, la barul cu ușă verde, pentru a evita hipotermia și a se lamenta câtorva vecini. După 1050 metri, echipajul tehnic s-a împotmolit în



BOBI

VOI N-AȚI ÎNTREBAT, FĂRĂ ZAHĂR VĂ RĂSPUNDE

zăpadă și a așteptat timp de 20 de minute apariția plugului de dezșăpezire. Copii, sunteți atenți, da?

Pe jumătate beat, Nelu și-a redus cu cincizeci de procente viteza de deplasare, continuând să înoate prin troiene, către punctul B. Aici intervine prima capcană a problemei și trebuie să fiți concentrați!

Faptul că ceilalți au așteptat timp de 20 de minute apariția plugului, nu înseamnă că acesta a și venit, ci doar că lucrătorii au abandonat mașina și au continuat, pe jos, deplasarea către punctul A, blestemând ziua în care s-au născut și abia așteptând să-i taie gazele omului din cauza căruia au trebuit să înfrunte nămeții. Dar au continuat să se deplaseze cu jumătate din viteza inițială! Să nu cumva să greșiți calculul!

Un câine ciobănesc, imun la ger și viscol, a sărit gardul curții și, la 1210 metri față pe punctul A, a început să-l învieze pe Nelu, care și-a triplat viteza cu scopul rămânerii în viață. Întrebare: în momentul întâlnirii din punctul C, să se calculeze cât ciubuc trebuie să dea preavizatul, pentru a nu fi debranșat. **SDC**

ISSN 1584-8272

